

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-III.431.55.2024.4.11.1

Poznań, 1 sierpnia 2025 r.

Pani
Edyta Owczarzak
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wągrowcu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	Kontrola w trybie zwykłym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 395, tekst jednolity sprostowany obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 kwietnia 2025 r. - Dz. U. z 2025 r., poz. 513, zwanego dalej „rozporządzeniem”) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477). Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą. Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 9 grudnia 2024 r., znak: KN-II.0030.378.2024. Okres objęty kontrolą: od 1 listopada 2023 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.
Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu z siedzibą pod adresem: ul. Wierzbowa 1, 62-100 Wągrowiec, w dalszej części dokumentu określane także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”.
Kontroler/ Kontrolerzy	Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie: - Anna Kościńska – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego, - Agnieszka Adamczak – Kierownik Oddziału Rodziny, - Ewa Giszczyńska – starszy specjalista. Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	Czynności kontrolne w siedzibie PCPR przeprowadzone były w dniach 12 grudnia 2024 r. oraz 1, 10 i 17 kwietnia 2025 r.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Owczarzak, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu.

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia oraz ustne wyjaśnienia od Pani Edyty Owczarzak - Dyrektora PCPR,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokonano analizy dokumentacji wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranych rodzinnych form pieczy zastępczej oznaczonych na potrzeby kontroli symbolami literowymi: „P”, „R”, „S”, „T”, „U”, „W”, „X”, „Y” i „Z”, a także wybranych dzieci i osób pełnoletnich przebywających w tych rodzinnych formach pieczy zastępczej, oznaczonych na potrzeby kontroli symbolami literowymi: „a”, „b”, „c”, „d”, „e”, „f”, „g”, „h”, „i”, „j”, „k”, „l”, „ł”, „m”, „n” i „o”,
- przeprowadzono analizę skierowań do dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz dokumentację dotyczącą usamodzielnienia wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- poddano analizie zadania z zakresu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR,
- sprawdzono sposób realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych po kontroli znak: PS-III.431.9.2023.4.1.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **negatywnie**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Podczas kontroli ustalono, że PCPR działa na podstawie Statutu, który stanowi załącznik do uchwały XVI/118/2012 Rady Powiatu Wągrowieckiego z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie nadania Statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu.

Organizację, zasady działania i strukturę organizacyjną Centrum określa Regulamin Organizacyjny, stanowiący załącznik do uchwały Nr 443/2013 Zarządu Powiatu Wągrowieckiego z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu, zmieniony uchwałą nr 192/2015 Zarządu Powiatu Wągrowieckiego z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie zmian w regulaminie organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu, którą

to uchwałą przyjęto tekst jednolity Regulaminu. Analizie poddano treść Regulaminu wyłącznie pod kątem zgodności z ww. ustawą.

Ustalono, że:

- w § 8 ust. 1 wskazano, że w strukturze PCPR w ramach Działu do spraw organizacji pomocy społecznej i pieczy zastępczej funkcjonuje „Zespół do spraw pieczy zastępczej”. Z kolei z § 20 ust. 3 pkt 22 i 23 Regulaminu wynika, że Zespół ten wykonuje zadania dotyczące nie tylko rodzinnej pieczy zastępczej, ale także instytucjonalnej, gdyż zadania te odnoszą się całościowo do pieczy zastępczej. Tymczasem zgodnie z zapisami ww. ustawy w przypadku, gdy to powiatowe centrum pomocy rodzinie zostaje wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, to w strukturze centrum powinien zostać utworzony „Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej”. Powyższe jest zatem **niezgodne z art. 76 ust. 2 ww. ustawy**,
- w § 8 ust. 5 pkt 3 i 5 wskazano zadania, które realizowane są przez Dział do spraw organizacji pomocy społecznej i pieczy zastępczej poza zadaniami „Zespołu do spraw pieczy zastępczej”, tymczasem ww. ustawa zadania te wyraźnie przydziela organizatorowi akta ww. ustawy w zakresie zadania określonego w § 8 ust. 5 pkt 3 i art. 42 ust. 7 ww. ustawy w zakresie zadania określonego w § 8 ust. 5 pkt 5),
- zadanie określone jako „*opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej*” zostało trzykrotnie wskazane w Regulaminie, przy czym jako realizatora wskazano zarówno „Zespół do spraw pieczy zastępczej”, jak i Dział do spraw organizacji pomocy społecznej i pieczy zastępczej, bez określenia która z komórek organizacyjnych PCPR jest odpowiedzialna za zadanie lub w jakim zakresie pomiędzy komórkami występuje współpraca,
- skład Zespołu wskazany w rozdziale IV § 8 ust. 2 różni się od składu zawartego w *Wewnętrznej strukturze organizacyjnej PCPR w Wągrowcu* stanowiącej załącznik nr 4 do Regulaminu, tj. w Regulaminie wskazano na „*pracowników Centrum wykonujących zadania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej*” oraz „*inne osoby wyznaczone przez Kierownika Zespołu, których obecność w zespole jest uzasadniona*”, których w załączniku nie przewidziano, z kolei w załączniku wskazany jest dodatkowo pedagog, który nie jest przewidziany w Regulaminie.

Na marginesie należy dodać, że Regulamin organizacyjny PCPR nie został opublikowany na stronie internetowej PCPR, do której odwołuje się strona Biuletynu Informacji Publicznej Powiatu Wągrowieckiego.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Wągrowieckim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu, wyznaczone Zarządzeniem Nr 26/2011 Starosty Wągrowieckiego z dnia 25 listopada 2011 r., co było **zgodne z art. 241 ust. 2 ww. ustawy**.

Podczas czynności kontrolnych przedłożono:

- „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wągrowieckim do roku 2024” przyjęty uchwałą Rady Powiatu Wągrowieckiego nr XXXVI/282/2021 z dnia 22 grudnia 2021 r.,
- „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wągrowieckim do roku 2027” przyjęty uchwałą nr VII/58/2024 z dnia 27 listopada 2024 r.

W analizowanych dokumentach stwierdzono następujące **niezgodności z ww. ustawą**:

1) w Programie na lata 2022-2024:

- w Programie na lata 2022-2024 w pkt VI wskazana została ilość rodzin zastępczych niezawodowych uprawnionych do obligatoryjnego zawarcia umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej w okresie obowiązywania Programu na łącznym poziomie 2 rodzin. Dodatkowo zawarto zapis o treści: „*W okresie realizacji niniejszego programu 2 obecnie funkcjonujące niezawodowe rodziny zastępcze będą uprawnione do skorzystania z obligatoryjnego uprawnienia przekształcenia się w zawodową rodzinę zastępczą*”, przy czym w tabeli wskazano, że: w 2022 r. limit będzie wynosił „1”, w 2023 r. – „1 (+1)” a w 2024 r. – „0+(2)”. Jest to nieprecyzyjny zapis, dodatkowo sugerujący, że w roku 2024 r. limit będzie wynosił 0, co jest sprzeczne z celem, dla którego Program się przyjmuje, gdyż zakłada on rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych. Przyjęcie limitów rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy w sposób ograniczający się jedynie do tych rodzin zastępczych niezawodowych, co do których powstaje ustawowy obowiązek zawarcia umowy jest **niezgodny z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 56 ww. ustawy**. Przepis art. 56 ww. ustawy wyraźnie bowiem wskazuje, że limit dotyczy także umów o utworzenie rodziny zastępczej zawodowej z rodziną zastępczą niezawodową, w ramach uznaniowości Starosty (art. 54 ust. 2 ww. ustawy), Program zatem powinien odnieść się także do możliwości zawarcia umów na tej podstawie prawnej. Uznać zatem należy, że Program na lata 2022-2024 był **niezgodny z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy**,

2) w Programie na lata 2025-2027:

- limit rodzin zastępczych zawodowych również został określony nieprawidłowo. Podobnie, jak w poprzednim Programie ustalono go jedynie w oparciu o rodziny zastępcze niezawodowe, z którymi Starosta obligatoryjnie powinien zawrzeć umowę na utworzenie rodziny zastępczej zawodowej, tj. w oparciu o art. 54 ust. 1 ww. ustawy, pomijając kwestię umów wynikających z art. 54 ust. 2 ww. ustawy. Przy czym wskazano, że jest 6 takich rodzin, przy czym 2 z nich zdaniem PCPR mają „*niewystarczające predyspozycje oraz warunki do wykonywania zawodowo tej funkcji*”. Dodatkowo w tabeli wskazano, że: w 2025 r. limit będzie wynosił „1”, w 2026 r. – „(1 +2 n)” a w 2027 r. – „(3+1)”, co przy zsumowaniu nie daje ani 6 ani 4, więc jest niejasne,
- na stronie 2 Programu zawarto zapis, że „*w strukturze Centrum funkcjonuje wyodrębniony Zespół rodzinnej pieczy zastępczej (...)*”, przy czym jak wyżej wspomniano w strukturze Centrum funkcjonuje jedynie Zespół pieczy zastępczej,
- w poprzednim Programie w Obszarze 5 (s. 19) zaplanowano: „*rozważenie skonstruowania sprawnie działającego systemu wsparcia, który zapobiega wypaleniu się rodzin oraz pozwala na bardzo wczesnym etapie na identyfikację problemów i ich rozwiązanie*”. Tymczasem w kolejnym Programie brak jest odniesienia do ww. założenia, pomimo że na s. 14 Programu stwierdzono, że jest on kontynuacją Programu uchwalonego do roku 2024. Co więcej, ponownie na s. 26 planowane jest: „*rozważenie skonstruowania sprawnie działającego systemu wsparcia który zapobiega wypaleniu się rodzin oraz pozwala na bardzo wczesnym etapie na identyfikację problemów i ich rozwiązanie*”, a więc nie jest wiadomym czy podjęcia

się przez lata 2022-2024 rozważenia wprowadzenia takich działań i jaki był wynik tych rozważań, skoro w kolejnym Programie ponownie zaplanowano jedynie rozważenie ich wdrożenia a nie samo wdrożenie,

- diagnoza zawarta w Programie nie zawiera istotnych danych, nie zawiera również podsumowania i ewaluacji wcześniejszego Programu, nie sposób zatem stwierdzić, czy podejmowane działania przyniosły zakładane rezultaty. W efekcie diagnoza środowiska jest nieprecyzyjna i nie można uznać, że Program zawierał m.in. rzetelny plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej,
- w Programie nie ujęto planu ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Uznać zatem należy, że Program na lata 2025-2027 jest **niezgodny z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy.**

Weryfikacja z baze danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym

W toku kontroli analizie poddano wypełnienie obowiązku weryfikacji Dyrektora i osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, którą na podstawie art. 2 ust. 3 ww. ustawy jest PCPR oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka, w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Art. 7b wszedł w życie z dniem 1 lutego 2023 r., na mocy ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw i zaczął obowiązywać wszystkie osoby, które zostały zatrudnione lub rozpoczęły współpracę z jednostką wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej po 1 lutego 2023 r., a obowiązek weryfikacji spoczął na pracodawcy. Przepisy przejściowe wprowadziły obowiązek weryfikacji osób zatrudnionych lub współpracujących z ww. jednostką przed 1 lutego 2023 r. i wyznaczyły, w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, termin na tę weryfikację do 31 lipca 2023 r.

Dyrektor PCPR nie dokonała ww. weryfikacji wszystkich osób zatrudnionych przed 1 lutego 2023 r. w ww. wyznaczonym terminie. Części osób nie zweryfikowano wcale, w tym pracownika socjalnego, pracującego bezpośrednio z rodziną. Dyrektor złożyła oświadczenie w tej sprawie 1 kwietnia 2025 r. zobowiązując się do weryfikacji dotychczas nie zweryfikowanych osób. W związku z tym 7 kwietnia 2025 r. osoby te zostały zweryfikowane. Ponadto, wszystkie osoby, za wyjątkiem jednej, które zatrudniono po 1 lutego 2023 r., nie zostały zweryfikowane ww. Rejestrze przed przystąpieniem do pracy. Weryfikacja następowała zwykle kilka dni po zatrudnieniu pracownika. Z przedłożonego przez Dyrektora zestawienia wynika, że zdarzały się sytuacje weryfikacji po kilku tygodniach, czy miesiącach od podjęcia zatrudnienia przez pracownika. Również osoby zatrudnione w trakcie czynności kontrolnych zostały nieprawidłowo zweryfikowane, tj. w dniu rozpoczęcia pracy.

Jak ustalono w pierwszym dniu kontroli Dyrektor PCPR została zweryfikowana w ww. Rejestrze po upływie terminu, tj. 14 listopada 2023 r., przy czym weryfikacji nie dokonał jej pracodawca,

tj. Starosta Wągrowiecki, a Jednostka, którą kieruje. 10 kwietnia 2025 r. podczas czynności kontrolnych Dyrektor przedłożyła potwierdzenie negatywnej weryfikacji dokonanej 9 kwietnia 2025 r. oraz 17 czerwca 2025 r. przez pracodawcę.

Dyrektor PCPR nie zweryfikowała prawidłowo kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Ustalono, że w przypadku części rodzin zastępczych nie zachowano terminu weryfikacji w Rejestrze.

Powyższe działanie było zatem **niezgodne z art. 7b ww. ustawy oraz art. 22 ust. 2 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140).**

Kwalifikacje kadry

PCPR kieruje Pani Edyta Owczarzak, która od 1 marca 2005 r. do 14 lutego 2008 r. pełniła obowiązki Kierownika PCPR, od 15 lutego 2008 r. do 27 marca 2012 r. była zatrudniona na stanowisku Kierownika PCPR, a od 28 marca 2012 r. pełni funkcję Dyrektora PCPR. Pani E. Owczarzak ukończyła studia magisterskie uzupełniające na kierunku administracji w zakresie prawa i administracji publicznej oraz ukończyła studia podyplomowe w zakresie organizacji pomocy społecznej. Kontrola wykazała, że Pani Edyta Owczarzak nabyła odpowiedni staż przed objęciem ww. stanowiska, w związku z powyższym kwalifikacje Dyrektora PCPR są **zgodne z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.).**

Z przedłożonego przez Dyrektora oświadczenia wynika, że w badanym okresie w PCPR zatrudnionych było 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, dwóch na pełnych etatach a jedna z osób dotychczas zatrudniona na stanowisku pedagoga (1 etat), w okresie od 1 maja 2024 r. do 30 września 2024 r. zajmowała stanowisko koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w wymiarze 0,5 etatu (i 0,5 etatu pedagoga), natomiast od 1 października 2024 r. pracująca w pełnym wymiarze na stanowisku pedagoga.

Ww. osoby mają wykształcenie wymagane na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, co jest **zgodne z art. 78 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w okresie objętym kontrolą złożyli, oświadczenia dotyczące władzy rodzicielskiej, niealimentacji oraz niekaralności, jednakże, mimo, iż dokument nazwano „Oświadczenie kandydata”, każdy koordynator złożył oświadczenie po zatrudnieniu na stanowisku. Zatem kwalifikacje koordynatorów nie zostały właściwie zweryfikowane przed podjęciem zatrudnienia, co było **niezgodne z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy**.

Jednocześnie ustalono, że zatrudnieni koordynatorzy nie zostali zweryfikowani w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed podjęciem zatrudnieniem lub zmianą stanowiska pracy, co było **niezgodne z art. 78 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 7b ww. ustawy**.

Koordynatorzy pracowali w podstawowym wymiarze czasu pracy, wykonując swoje obowiązki w systemie zadaniowego czasu pracy, co było **zgodne z art. 79 ust. 2 ww. ustawy**.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono również, że praca koordynatorów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co było **zgodne z art. 79 ust. 3 ww.**

ustawy oraz że koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co było **zgodne z art. 79 ust. 4 ww. ustawy**.

Poza ww. koordynatorami, według „Wykazu pracowników i innych osób współpracujących...”, przedłożonego przez Dyrektora, w skład Zespołu na pierwszy dzień kontroli wchodził: Kierownik zespołu pieczy zastępczej, 1 osoba zatrudniona na stanowisku pedagoga, 4 osoby zatrudnione na stanowisku specjalisty pracy z rodziną w pełnym wymiarze czasu pracy (przy czym jedna osoba była długotrwale nieobecna) oraz 2 osoby zatrudnione na stanowisku psychologa na podstawie umowy cywilnoprawnej. Jak wynika z ustaleń kontrolnych kwalifikacje psychologa wydającego opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka były **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy**.

1 kwietnia 2025 r. podczas czynności kontrolnych w siedzibie PCPR, Dyrektor uzupełniła ww. „Wykaz pracowników i innych osób współpracujących...” o 3 osoby zatrudnione w okresie od 12 grudnia 2024 r. i pierwotnie nie widniejące w Wykazie. **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

Dyrektor PCPR przedłożyła spis wolontariuszy wraz z datą ich weryfikacji w ww. Rejestrze i datą faktycznego rozpoczęcia wolontariatu oraz przykładową dokumentację dwojga wolontariuszy. W okresie objętym kontrolą zawarto z 3 wolontariuszami umowy o pracę wolontarystyczną. Złożyli oni oświadczenia w zakresie władzy rodzicielskiej, alimentacji i niekaralności przed podpisaniem umowy. Analiza treści oświadczeń wykazała, że wolontariusze złożyli oświadczenie, że nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej ani władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona. W zakresie alimentacji wzory oświadczenia, które kandydat na wolontariusza wypełniał były nieprawidłowo sformułowane, gdyż umożliwiały udzielenie wyłącznie odpowiedzi poprzez skreślenie niepotrzebnej treści w zdaniu: „wypełniam obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek wynika z tytułu egzekucyjnego” lub w zdaniu „nie wypełniam/wypełniam obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek wynika z tytułu egzekucyjnego”. W efekcie jeden z wolontariuszy, wypełniający pierwszy wzór nie skreślił zdania w ogóle a drugi oświadczył, że nie wypełnia obowiązku alimentacyjnego, gdyż zaznaczył „nie wypełniam”. Żaden ze wzorów nie umożliwiał złożenia oświadczenia o treści: „nie zostałem obciążony obowiązkiem alimentacyjnym na podstawie tytułu egzekucyjnego”. Mimo złożenia oświadczeń o ww. treści podpisano z nimi umowy, co było **niezgodne z art. 66 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 2 ww. ustawy**.

Jeden z analizowanych wolontariuszy nie został zweryfikowany w ww. Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed rozpoczęciem obowiązywania umowy, tj. przystąpieniem do świadczenia usług, co było **niezgodne z art. 66 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 4 ww. ustawy**.

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora i przedłożonej dokumentacji, w okresie objętym kontrolą ze wsparcia osoby do pomocy korzystały 3 rodziny zastępcze zawodowe, 3 rodziny zastępcze

niezawodowe oraz 3 prowadzących rodzinne domy dziecka. Wszystkie 24 wnioski 6 rodzin zastępczych i 3 prowadzących rodzinne domy dziecka, zostały rozpatrzone pozytywnie. Analizie poddano 4 umowy o świadczenie usług, a także kwalifikacje osób do pomocy. Dwie z czterech umów zostały zawarte na okres wstecz, jedna weszła w życie z dniem podpisania a na umowie osoby do pomocy dla Państwa „W” wpisano komputerowo datę zawarcia umowy 10 października 2024 r., przy czym wniosek wpłynął 6 grudnia 2024 r. (podpis osoba do pomocy pod umową złożyła z datą 11 grudnia 2024 r.). Umowy z osobami do pomocy w imieniu Starosty Wągrowieckiego zawierała Dyrektor PCPR na podstawie upoważnienia z 30 marca 2016 r. Nr Or.007.25.2016, co było **zgodne z art. 57 ust. 1a i 2 w zw. z art. 57 ust. 4 ww. ustawy**. Analiza treści upoważnienia wskazuje jednak, że nie upoważnia ono do zawierania i rozwiązywania umów z osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich w rodzinnych domach dziecka. W podstawie upoważnienia nie zawarto bowiem art. 64 ust. 5b ww. ustawy, także treść upoważnienia odnosi się wyłącznie do art. 57 ww. ustawy, tj. do zawierania tego typu umów ale w odniesieniu do rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Tymczasem Dyrektor PCPR przedłożyła inspektorom podpisane przez siebie, z upoważnienia Starosty z 30 marca 2016 r., umowy z prowadzącymi rodzinny dom dziecka. Powyższe było **niezgodne z art. 64 ust. 5 pkt 1 w zw. z art. 64 ust. 5b ww. ustawy**. Dodatkowo wskazać należy, że w umowie z Panem „Z” wpisano, że zatrudnienie następuje na wniosek z 28 grudnia 2023 r., tymczasem na wniosku widnieje data 21 grudnia 2023 r. i tego samego dnia wpłynął on do PCPR.

Wszystkie osoby do pomocy złożyły oświadczenie, że nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej ani władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona, co było **zgodne z art. 57 ust. 1a i 2 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 1 oraz art. 64 ust. 5 pkt 1 ww. ustawy**. 3 osoby oświadczyły, że nie wypełniają obowiązku alimentacyjnego, w przypadku gdy taki obowiązek wynika z tytułu egzekucyjnego, co wynikało z nieprawidłowego formularza oświadczenia, co wyżej opisano, a co w konsekwencji było **niezgodne z art. 57 ust. 1a i 2 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 2 oraz art. 64 ust. 5 pkt 2 ww. ustawy**. Jedna osoba złożyła oświadczenie z datą wcześniejszą prawie o miesiąc niż data złożenia wniosku o jej zatrudnienie i przekazała je do PCPR po miesiącu. W przypadku dwóch osób oświadczenia były złożone w dniu podpisania umowy, przy czym jedna umowa obowiązywała za okres wstecz. W ostatnim przypadku oświadczenie nie ma daty jego złożenia. Powyższe było **niezgodne z art. 57 ust. 1a i 2 w zw. z art. 64 ust. 5 oraz art. 64 ust. 5 ww. ustawy**. Dwie z osób zostały zweryfikowane w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym 9,5 miesiąca przed okresem obowiązywania umowy, jedna została zweryfikowana w dniu rozpoczęcia obowiązywania umowy a w przypadku ostatniej PCPR przedłożył jako potwierdzenie weryfikacji wydruk z 2018 r. Powyższe było **niezgodne z art. 57 ust. 1a i 2 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 4 oraz art. 64 ust. 5 pkt 4 ww. ustawy**.

Państwo „W” wnioski o przyznanie osoby do pomocy złożyli 6 grudnia 2024 r., mimo, iż pełnienie funkcji rodziny zastępczej rozpoczęli 10 grudnia 2024 r., co było **niezgodne z art. 57 ust. 1a i 2 ww. ustawy**.

Piecznia zastępcza w Powiecie

Jak wynika z danych przekazanych przez Dyrektora PCPR, na terenie powiatu węgrowskiego, według stanu na 12 grudnia 2024 r., funkcjonowało 75 rodzin zastępczych i 3 rodzinne domy dziecka, w których przebywało łącznie 135 dzieci i osób pełnoletnich pozostających w pieczy, w tym w:

- 8 rodzin zastępczych zawodowych, w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego, w których przebywało łącznie 25 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, w tym 2 w pogotowiu rodzinnym,
- 24 rodziny zastępcze niezawodowe, w których przebywało łącznie 34 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 43 rodziny zastępcze spokrewnione, w których przebywało łącznie 59 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 3 rodzinne domy dziecka, w którym przebywało łącznie 17 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy.

Podczas kontroli analizie poddano treść 13 obowiązujących w okresie kontroli umów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej (9 umów, w tym jedna rozwiązana bez zachowania okresu wypowiedzenia z dniem 5 czerwca 2024 r.) i prowadzenie rodzinnego domu dziecka (3 umowy). Wszystkie umowy zostały zawarte z upoważnienia Starosty Węgrowskiego, na podstawie ww. upoważnienia z 30 marca 2016 r., przy czym upoważnienie nie zostało wydane na podstawie art. 62 ust. 2a ww. ustawy oraz w swojej treści nie zawiera umocowania do zawierania przez Dyrektora PCPR umów na prowadzenie rodzinnych domów dziecka. Analizowane 3 umowy na prowadzenie rodzinnego domu dziecka zostały zatem zawarte **niezgodnie z art. 62 ust. 2a ww. ustawy**.

We wszystkich umowach na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej jako podstawę prawną umów wskazano art. 55 ww. ustawy, natomiast w umowach na prowadzenie rodzinnego domu dziecka jako podstawę wskazano art. 61a ww. ustawy. O ile podstawa prawna samej umowy na prowadzenie rdd, jak również, umowy zawieranej z kandydatami na prowadzenie rodziny zastępczej zawodowej, którzy nie legitymują się co najmniej 3-letnim okresem pełnienia funkcji rodziny zastępczej, nie budzi wątpliwości, o tyle wskazanie art. 55 ww. ustawy jako podstawy prawnej kolejnej umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej jest **niezgodne z tym przepisem**. Przepis art. 55 ww. ustawy dotyczy bowiem zawarcia umowy z kandydatami na rodziców zastępczych lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zatem przy zawarciu umowy ta podstawa prawna może być wykorzystana jedynie przy pierwszej umowie. Podstawą zawarcia kolejnej umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej jest przepis art. 54 ww. ustawy.

Dziesięć umów zostało zawartych 31 maja 2023 r., jedna 4 listopada 2024 r., jedna 10 grudnia 2024 r. i jedna 14 marca 2025 r., zatem trzy ostatnie zostały zawarte po upływie terminu wskazanego w obwieszczeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 października 2024 r. w sprawie określenia terminu wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających prowadzenie rejestru pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1486), wydanego w oparciu o przepis art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

z 2022 r., poz. 2140 z późn. zm.). W każdej umowie w § 3 ust. 1 zawarto następującą informację: „Zleceniodawca [tj. Powiat Wągrowiecki, w imieniu którego działał Dyrektor PCPR] informuje, że dane osobowe Zleceniobiorców [tj. rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka] takie jak: [i tu następuje wyszczególnienie danych osobowych] – umieszczone zostaną w Centralnym Rejestrze Pieczy Zastępczej, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.” Wskazać przy tym należy, że przepis art. 38d ust. 6 pkt 3 w zw. z art. 38d ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, jak i art. 38d ust. 7 pkt 3 w zw. z art. 38d ust. 1 pkt 5 ww. ustawy wymaga, aby odpowiednio do wykazu rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe oraz wykazu rodzinnych domów dziecka wpisywany był numer PESEL odpowiednio rodziców zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka. Żadna z analizowanych umów tej danej osobowej nie zawiera. Nadto zgodnie z przepisem art. 38d ust. 6 pkt 10 w zw. z art. 38d ust. 1 pkt 4 ww. ustawy oraz art. 38d ust. 7 pkt 10 w zw. z art. 38d ust. 1 pkt 5 ww. ustawy do obu wykazów należy wpisać źródło i wysokość dochodów, tymczasem § 3 ust. 1 pkt 9 wszystkich umów ogranicza się jedynie do źródła dochodu, pomijając ich wysokość. Jest to o tyle istotne, że w § 3 ust. 2 każdej z umów Zleceniobiorca zobowiązuje się do poinformowania Zleceniodawcy o każdej zmianie danych osobowych, określonych w § 3 ust. 1 umowy. Dodatkowo stwierdzono, że w § 5 ust. 4 umów na prowadzenie rodzinnego domu dziecka niewłaściwie wskazano art. 62 ust. 1 pkt 6a ww. ustawy zamiast 62 ust. 2 pkt 6a ww. ustawy. Umowy zawierają zatem treści **niezgodne z ww. ustawą**.

Poza oceną formalną umów analizie poddano merytoryczną podstawę do zawarcia umów z kandydatami na rodziców zastępczych zawodowych, którzy w chwili zawierania umowy nie legitymowali się 3-letnim okresem pełnienia funkcji rodziny zastępczej, tj. umów zawartych przez Powiat na zasadzie uznaniowości Powiatu i reprezentującego go PCPR (art. 55 ww. ustawy). W okresie kontroli, z przedłożonych danych wynika, że takich umów zawarto dwie, obie na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Analizie merytorycznej poddano umowę zawartą z kandydatką „G” 4 listopada 2024 r. za okres wstecz, tj. od 1 listopada 2024 r. do 31 grudnia 2028 r.

Przede wszystkim wskazać należy, że aby starosta mógł zawrzeć umowę z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, kandydaci ci muszą spełniać wymogi określone w art. 42-45 ww. ustawy. Jak ustalono, kandydatka „G” nie została zweryfikowana czy daje rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej. PCPR ograniczył się jedynie do przyjęcia od kandydatki oświadczenia, że daje ona rękojmię oraz potwierdzenia tego faktu przez specjalistę pracy z rodziną w formularzu. Weryfikacja rękojmi nastąpiła **niezgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Co więcej kandydatka przedłożyła zaświadczenie lekarskie, lecz wystawione nie przez lekarza podstawowej opieki lekarskiej. **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).** W przedłożonej teczce kandydatki nie było zaświadczenia wystawionego przez lekarza POZ. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. a ww. ustawy**. Nadto, od kandydatki pozyskano jedynie oświadczenie o stałym zameldowaniu, nie weryfikując tej informacji w Urzędzie Gminy, co przy braku stałej pracy, ubezpieczenia

i ustalonego lekarza rodzinnego, było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy**. Dodatkowo kandydatka oświadczyła, że nie pracuje zawodowo a jej źródłem dochodu jest „*najem okazjonalny*”, co nie jest równoznaczne ze stałym źródłem dochodu, o czym mowa w **art. 42 ust. 3 ww. ustawy** a czego PCPR nie zweryfikował w żaden sposób, np. poprzez wyciąg z konta bankowego kandydatki, zatem było **niezgodne z tym przepisem**. Pomimo tego kandydatka przeszła pozytywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, ukończyła szkolenie w tym obszarze a następnie zanim jeszcze otrzymała zaświadczenie kwalifikacyjne, otrzymała dwójkę dzieci pod opiekę i zawnioskowała o skierowanie jej na szkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Następnie PCPR, po miesiącu od złożenia tego wniosku i pozyskaniu opinii pedagogicznej oraz psychologicznej, bez weryfikacji spełnienia przez kandydatkę wymogów z art. 42 ust. 1 pkt 1-2 ww. ustawy, wstępnie pozytywnie zakwalifikował kandydatkę do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, co było **niezgodne z art. 43 ust. 1 ww. ustawy**. Organizator w ramach drugiej wstępnej kwalifikacji nie zweryfikował prawidłowo: rękojmi, zdolności do sprawowania właściwej opieki potwierdzonej stosownym zaświadczeniem lekarskim, stałego miejsca pobytu. Dodatkowo Organizator nie zweryfikował kandydatki w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym (poprzednia weryfikacja nastąpiła pół roku wcześniej w związku z kandydowaniem do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej), co było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy** ani nie pozyskał zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego (poprzednie zostało wydane pół roku wcześniej), co było **niezgodne z art. 42 ust. 2 ww. ustawy**. Po odbyciu uzupełniającego szkolenia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej kandydatka złożyła wniosek o zawarcie z nią umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w którym dodatkowo stwierdziła, że „*z uwagi na aktualny brak prawa do ubezpieczeń zdrowotnych i społecznych proszę jak na wstępie*”, co powinno wzbudzić u Organizatora wątpliwości co do źródła dochodu kandydatki. Po złożeniu tego wniosku specjalista pracy z rodziną ponownie wypełnił formularz oceny spełniania warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w którym słowo „Tak” wpisał do każdej rubryki, dodatkowo potwierdzając datą, że spełnienie niektórych wymogów opiera na dokumentach pozyskanych w ramach poprzedniej wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Nadmienić należy, że we wszystkich dokumentach przekazanych przez PCPR kandydatka, a następnie pełniąca funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i dalej zawodowej wymieniana jest jako osoba niepozostająca w związku małżeńskim. Powyższe oznacza, że w oparciu o art. 41 ust. 1 ww. ustawy kandydatka ta, aby zostać rodziną zastępczą niezawodową powinna spełniać wszystkie wymogi, w tym posiadać stałe źródło dochodu. Jak wskazano powyżej, Organizator nie zweryfikował prawidłowo spełnienia wszystkich wymogów do pełnienia tej funkcji a opierając się jedynie na tych dokumentach w konsekwencji nie zweryfikował i nie przeprowadził prawidłowo wstępnej kwalifikacji kandydatki także do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Powyższe oznacza, że **nie było merytorycznych podstaw do zawarcia z kandydatką umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej**. Działanie Jednostki było **niezgodne z art. 54 ust. 2 ww. ustawy**. Na marginesie dodać należy, że poważny niepokój budzi przekazywanie pod pieczę dzieci bez dochowania pełnej procedury określonej ww. ustawą, to jest przed pozyskaniem przez kandydata zaświadczenia kwalifikacyjnego (dzieci przekazano 20 sierpnia 2024 r. a zaświadczenie wystawiono z datą 22 sierpnia 2024 r.).

Podczas kontroli analizie poddano kwestię rozwiązywania przez Organizatora rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą jedna rodzina została przekwalifikowana z rodziny zastępczej niezawodowej na rodzinę zastępczą zawodową (opisana wyżej kandydatka „G”) a jedna przeniosła się na teren innego powiatu. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR w okresie od 1 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2024 r. rozwiązano 15 rodzin zastępczych, w tym jedną rodzinę zastępczą zawodową, 6 rodzin zastępczych niezawodowych i 8 rodzin zastępczych spokrewnionych. Najczęstszą przyczyną rozwiązania rodziny było usamodzielnienie się dziecka przebywającego w pieczy (10 rodzin). W 2 przypadkach rodziny zrezygnowały z bycia rodziną zastępczą, przy czym dzieci zostały umieszczone w pieczy instytucjonalnej, w 2 przypadkach dziecko wróciło do rodziny biologicznej. W przypadku jednej rodziny zastępczej zawodowej powodem rozwiązania była utrata rękopisu należytego sprawowania pieczy. Umowa z rodziną została rozwiązana z dniem 5 czerwca 2024 r., a rodzeństwo „o” przebywające dotychczas w tej rodzinie zostało umieszczone w rodzinie pomocowej Państwa „X”. Sąd rozwiązał rodzinę zastępczą dla dzieci 25 czerwca 2024 r., wydając postanowienie o umieszczeniu dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej. Zatem rozwiązanie umowy przez PCPR nastąpiło **niezgodnie z art. 71 ust. 2 ww. ustawy**. Mimo, że przyczyny rozwiązania umowy były słuszne, umowa została rozwiązana **niezgodnie z art. 71 ust. 2 ww. ustawy**, gdyż zgodnie z art. 71 ust. 1 i 3 ww. ustawy PCPR winien w pierwszej kolejności powiadomić sąd wskazując inną rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą odpowiednią dla dziecka (czego nie uczynił), a następnie po decyzji sądu, na podstawie art. 71 ust. 2 ww. ustawy, rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia. Wskazać należy, że PCPR nie może podejmować decyzji o nieumieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej wbrew obowiązującemu postanowieniu sądu. Nadto, wskazać należy, że samo wypowiedzenie również obarczone jest błędami. W wypowiedzeniu bowiem powołano się na § 12 ust. 4 umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, przy czym jak wynika z umowy § 12 nie ma ustępów. Dodatkowo wypowiedzenie umowy sporządzono 10 czerwca 2024 r., ale skutek wypowiedzenia określono wstecz, tj. na dzień 5 czerwca 2024 r., co jest niedopuszczalne w świetle zarówno samej umowy, jak i art. 60 i 61 Kodeksu cywilnego.

Na terenie powiatu wągrowieckiego w rodzinnej pieczy zastępczej, według stanu na 12 grudnia 2024 r., przebywało 41 dzieci i 6 osób pełnoletnich, z następujących powiatów:

- powiat chodzieski (woj. wielkopolskie) – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- powiat nowotomyski (woj. wielkopolskie) – 1 dziecko,
- powiat średzki (woj. wielkopolskie) – 1 dziecko,
- Miasto Siemianowice Śląskie (woj. śląskie) – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- Miasto Poznań (woj. wielkopolskie) – 3 dzieci,
- powiat wschowski (woj. lubuskie) – 2 dzieci,
- powiat leszczyński (woj. wielkopolskie) - 2 dzieci,
- powiat pilski (woj. wielkopolskie) – 4 dzieci, 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,

- powiat żniński (woj. kujawsko - pomorskie) - 5 dzieci i 2 pełnoletnich wychowanków pozostających w pieczy,
- powiat strzelecko - drezdeński (woj. lubuskie) – 1 dziecko,
- powiat gnieźnieński (woj. wielkopolskie) - 4 dzieci,
- powiat nakielski (woj. kujawsko – pomorskie) – 6 dzieci,
- powiat zielonogórski (woj. lubuskie) – 1 dziecko, 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- powiat złotowski (woj. wielkopolskie) - 2 dzieci,
- powiat łęczyński (woj. lubelskie) – 2 dzieci,
- powiat tczewski (woj. pomorskie) – 3 dzieci,
- powiat kościański (woj. wielkopolskie) – 2 dzieci.

W spokrewnionej rodzinie zastępczej na terenie powiatu przebywa też małoletni obywatel Ukrainy.

Według stanu na 12 grudnia 2024 r. 16 dzieci z powiatu wągrowieckiego umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Zestawienie powiatów umieszczenia przedstawia się następująco:

- powiat kłodzki – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- powiat gnieźnieński – 3 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat nowotomyski – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat żniński – 2 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- Miasto Poznań - 3 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat poznański – 5 dzieci, w tym 3 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej i 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- powiat wolsztyński – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej.

Jak wynika z wykazu przedstawionych przez Dyrektora, w okresie kontroli poza powiatem umieszczonych było 16 dzieci, z czego 3 w rodzinach zastępczych spokrewnionych i 12 w rodzinach zastępczych niezawodowych. Jak podała Dyktor: „*najczęściej to były postanowienia sądu wskazujące konkretne rodziny, w większości spokrewnione*”. Umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem wągrowieckim, jak i dzieci spoza powiatu wągrowieckiego na jego terenie, nastąpiły na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami, co było **zgodne z art. 191 ust. 1 i 5 ww. ustawy**. PCPR w terminie 14 dni od umieszczenia dziecka w pieczy na terenie powiatu wągrowieckiego informował o fakcie gminy i powiaty zobowiązane do ponoszenia wydatków za dziecko, co było **zgodne z art. 191 ust. 13a ww. ustawy**.

W okresie objętym kontrolą 32 osoby opuściły rodzinną pieczę zastępczą, w tym 14 osób usamodzielniało się, 11 osób wróciło do rodziny biologicznej, 4 osoby zostały umieszczone w POW, 2 osoby w DPS i 1 trafiła do adopcji. Placówkę opuściły 3 osoby, z których 1 wróciła do rodziny biologicznej, 1 usamodzielniała się i 1 została umieszczona w rodzinnej pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli analizie poddano przestrzeganie przez PCPR przepisów art. 53 i art. 61 ww. ustawy. W okresie objętym kontrolą, przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci umieszczonych

w rodzinach zastępczych występowało u 1 rodziny zastępczej niezawodowej i u 3 rodzin zastępczych zawodowych. Jak przekazała w oświadczeniu Dyrektor: „rodzina zastępcza niezawodowa przeprowadziła się z czworgiem już podopiecznych pieczy zastępczej do powiatu wągrowieckiego”. W przypadku rodzin zastępczych zawodowych 2 rodziny wyraziły zgodę na przyjęcie dziecka. Dyrektor poinformowała, że: „umieszczenie dzieci ponad ustawowy limit odbywało się za zgodą rodzin zastępczych. Wydanie opinii w sprawie przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie miało miejsca z uwagi na fakt nie objęcia w/w rodzin jego wsparciem”. Tymczasem w stosunku do rodzin nie objętych wsparciem koordynatora jego zadania wykonuje Organizator, którego zadania w przypadku kontrolowanej Jednostki Dyrektor powierzyła specjalistom pracy z rodziną i to oni powinni wydać pozytywną opinię w sprawie umieszczenia w rodzinie w tym samym czasie większej liczby dzieci. W przypadku kolejnej rodziny zastępczej zawodowej w dokumentacji nie ma zgody rodziny i opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Dyrektor złożyła wyjaśnienie na temat okoliczności przyjęcia dziecka: „został dowieziony interwencyjnie w nocy przez policję. Prawdopodobnie dzwoniłam wówczas do Pani „X” z pytaniem o zgodę. Nie mam zgody potwierdzonej na piśmie. Nie ma też opinii koordynatora lub specjalisty pracy z rodziną”. Powyższe było **niezgodne z art. 53 w związku z art. 77 ust. 1a ww. ustawy**.

Dodatkowo w rodzinie „X” w okresie objętym kontrolą w rodzinie umieszczono 4 dziecko, które nie było spokrewnione z wcześniej umieszczonym rodzeństwem, co było **niezgodne z art. 53 ww. ustawy**.

W przypadku przyjęcia ponad limit dzieci do rodzinnego domu dziecka prowadząca RDD wyraziła zgodę na przyjęcie dzieci 27 marca 2025 r. w przesłanym do koordynatora mailu, natomiast koordynator wydał pozytywną opinię dopiero 6 dni po umieszczeniu dzieci, tj. 10 kwietnia 2025 r., co było **niezgodne z art. 61 ww. ustawy**.

Na terenie powiatu wągrowieckiego funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza łącząca zadania placówek typu socjalizacyjnego i interwencyjnego z liczbą 10 miejsc socjalizacyjnych i 4 miejsc interwencyjnych, w której na dzień kontroli łącznie przebywało 17 wychowanków, w tym 3 małoletnich obywateli Ukrainy. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że w okresie objętym kontrolą, wydano 15 skierowań dla 8 dzieci z czego: 3 na miejsca socjalizacyjne, 6 na miejsca interwencyjne i 6 dla małoletnich obywateli Ukrainy, co było **zgodne z § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia**. Żadne dziecko z powiatu wągrowieckiego nie przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem.

Za okres kontroli analizie poddano obowiązek wynikający z art. 47 ust. 6 ww. ustawy dotyczący informowania sądu o ustaniu przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Jak oświadczyła Dyrektor, w przypadku 6 dzieci stwierdzono ustanie przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Jako potwierdzenie działań Dyrektor przedłożyła pismo, w którym wniosła do sądu o rozpatrzenie w trybie pilnym możliwości *przejęcia przez rodziców biologicznych* 3-osobowego rodzeństwa. Z listy załączników do pisma wynika, że do wniosku Organizator dołączył informację ośrodka pomocy społecznej, lecz nie załączył opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku drugiego 3-osobowego rodzeństwa Dyrektor, jako potwierdzenie poinformowania sądu o możliwości powrotu dziecka pod opiekę jego rodziny, Dyrektor

przedłożyła opinie dotyczące zasadności pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej dla każdego z tych dzieci powołując się w nich na art. 131 ust. 2 ww. ustawy. W każdej z opinii Organizator stwierdza „*brak zasadności pozostawienia dziecka w dotychczasowym rodzinnym domu dziecka*”. Z dokumentu nie wynika zatem, że ustała przyczyna umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a jedynie, że nie ma zasadności pobytu w tym konkretnym RDD. Do opinii załączono ocenę sytuacji dziecka oraz opinię asystenta rodziny. Każda z ocen wskazuje, że zasadnym jest pozostawić dziecko w pieczy zastępczej. Dzieci miesiąc później decyzją sądu wróciły do domu rodzinnego, ale postanowienie wydano w sprawie z wniosku matki dzieci, a nie PCPR. Dodatkowo z oświadczenia Dyrektor wynika, że jedno dziecko przebywające w rodzinie zastępczej powróciło pod opiekę ojca, jednak postępowania o powrót pod jego opiekę zainicjował sam ojciec, co oznacza, że PCPR nie złożył do sądu informacji o możliwości powrotu dziecka, pomimo zaistnienia przyczyn. Jednostka działała zatem **niezgodnie z art. 47 ust. 6 ww. ustawy**.

Jak wynika z oświadczenia, Dyrektor PCPR występowała do właściwego sądu, o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej w stosunku do 4 dzieci. Jak oświadczyła Dyrektor: „*wniosek został złożony do sądu w formie opinii dotyczącej zasadności pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub jako wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej*”. Przedłożone dokumenty nie są wnioskami o wydanie zarządzeń wobec dziecka, zatem nie można uznać, że Dyrektor wykonała swój obowiązek. Dodatkowo dokumenty wskazują, że 3 z tych dzieci w momencie podjęcia działań przez Dyrektora, były w pieczy już ponad dwa lata. Analiza przedłożonego wykazu dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej wykazała, że Dyrektor nie dopełniła tego obowiązku w stosunku do pozostałych dzieci, które przebywały w pieczy ponad 18 miesięcy, mimo, iż ten okres upłynął w okresie objętym kontrolą. Działanie Jednostki w tym zakresie było **niezgodne z art. 47 ust. 7 ww. ustawy**.

W okresie objętym kontrolą został złożony 1 pozew alimentacyjny na rzecz 1 dziecka pozostającego w pieczy zastępczej. Pozew został złożony po ponad 5 latach od umieszczenia dziecka w pieczy i 4 lata po ustaleniu ojcostwa. Ponadto Dyrektor złożyła oświadczenie w sprawie przyczyn nie złożenia przez PCPR wniosków o alimenty w przypadku pozostałych dzieci, u których minął ustawowy termin podając, że niezłożenie wniosku mimo zobowiązania wynikało z:

- postępowania adopcyjnego wobec dziecka – 1,
- wcześniejszego wnioskowania o alimenty rodziców zastępczych – 1,
- pobytu ojca w zakładzie karnym – 1,
- zaniedbania Jednostki – 4 razy.

Działanie Jednostki w tym zakresie było **niezgodne z art. 38 ww. ustawy**.

Dyrektor PCPR złożyła oświadczenie, iż Jednostka gromadzi i przekazuje rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, diagnozę psychofizyczną dziecka, w tym dziecka z szczególnymi potrzebami edukacyjnymi na odrębnym dokumencie za potwierdzeniem odbioru. Analiza dokumentów wykazała, że dzieci: „a”, „b”, „c”, „d” i „e” posiadają diagnozę psychofizyczną. W przypadku dziecka „a” w dokumentacji dziecka znajduje się potwierdzenie

przekazania diagnozy rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, natomiast w notatce z przekazania opieki nad dzieckiem „a” i jego rodzeństwem kolejnej rodzinie zastępczej zawarto informację o przekazaniu jedynie dokumentacji medycznej oraz rzeczy osobistych, brakuje natomiast informacji o przekazaniu diagnozy, w której zawarto zalecenia do pracy z dzieckiem, jak i planu pomocy dziecku. Działanie Jednostki **uchybia art. 38a ust. 1 pkt 7 i 8 ww. ustawy.**

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z art. 76 ust. 4 ww. ustawy

Zarządzeniem Dyrektora PCPR Nr 11/2023 z dnia 1 grudnia 2023 r. wprowadzono procedurę oraz wzory formularzy dokumentów do stosowania przez specjalistów Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Procedura dotyczy przyjęcia dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej, procesu kwalifikacji kandydatów na rodziców zastępczych, różnych wydarzeń związanych z pobytem dziecka w pieczy, oceną rodziny zastępczej, procesem usamodzielnienia oraz form dokumentowania pracy specjalistów.

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Przedłożona podczas kontroli dokumentacja potwierdza, że PCPR prowadziło nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz rodzinnego domu dziecka. Nabór kandydatów prowadzono także wykorzystując własny profil społecznościowy na Facebooku. Ponadto PCPR prowadząc nabór wykorzystywał obchodzony rokrocznie Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. W efekcie podjętych działań, Centrum w roku 2023 oraz 2024, procedowało kwalifikację 15 kandydatów na rodziców zastępczych.

Działanie Jednostki w tym obszarze było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy.**

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Z przedłożonych wyjaśnień Dyrektor PCPR wynika, że w okresie objętym kontrolą, tj. od 1 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2024 r. prowadzono (rozpoczęto i zakończono lub zakończono procedury rozpoczęte przed okresem kontroli) procedurę kwalifikacji obejmującą 31 kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych, z których:

- 8 dotyczyło kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej (przy czym 1 zakończona wynikiem negatywnym),
- 15 dotyczyło kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej (przy czym 5 kandydatów zrezygnowało lub nie uzupełniło wymaganych dokumentów, 2 nie złożyło wniosków o szkolenie),
- 8 dotyczyło kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej (przy czym 1 zakończyła się wynikiem negatywnym).

W trakcie trwania czynności kontrolnych przeanalizowano łącznie 8 teczek 15 kandydatów (z czego 6 teczek dotyczyło małżeństw, a 1 teczka dotyczyła dwóch procedur tego samego kandydata).

W przedłożonych przez Centrum dokumentach, u kandydatów „A”, „B”, „E”, „F” nie znaleziono dokumentów potwierdzających prawidłową weryfikację rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej (w przypadku „A” i „B” za weryfikację rękojmi można uznać opinię do Sądu o wcześniejszym, znanym PCPR prawidłowym sprawowaniu przez kandydatów opieki w ramach rodziny pomocowej, lecz opinia ta została wystawiona już po pozytywnej wstępnej kwalifikacji kandydatów, a więc poza procedurą określoną art. 43 ww. ustawy; w przypadku „E”, „F”, „I” i „J” brakuje weryfikacji rękojmi w ramach wstępnej kwalifikacji na rodzinę zastępczą niezawodową). W teczkach kandydatów najczęściej weryfikacja polegała na przyjęciu od kandydata oświadczenia, że daje on rękojmię oraz wypełnienia przez specjalistę pracy z rodziną słowem „tak”, odpowiedniego wiersza w przyjętym przez PCPR formularzu, przy czym w przypadku kandydatów „I” i „J” w formularzu, przy ocenie spełnienia tego warunku, miejsce pozostało puste. Powyższe było **niezgodne art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Równocześnie Organizator zweryfikował wszystkich kandydatów że nie są i nie byli oni pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie była im ograniczona, ani zawieszona, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**.

W dokumentacji kandydatów „C”, „D” oraz „H” znajdowały się ich oświadczenia dotyczące wypełnienia obowiązku alimentacyjnego, jednakże kandydaci „C”, „D”, „K” i „L” nie wypełnili prawidłowo druku i nie skreślili niepotrzebnej informacji, kandydat „H” skreślił obie informacje dopisując słowa „nie dotyczy”, a kandydatka „Ł” zaznaczyła obie opcje, tj. że nie posiada obowiązku alimentacyjnego, ale jednocześnie go nie wypełnia. Zatem Centrum nie zweryfikowało czy kandydaci „H” i „Ł” wypełniają nałożony na nich obowiązek czy też taki obowiązek nie został w ogóle na nich nałożony. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

Centrum weryfikowało pełną zdolność kandydatów do czynności prawnych, co było **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy**.

Jak wyżej opisano, w przypadku kandydatki „G”, Centrum nieprawidłowo zweryfikowało zdolność kandydatki do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. a ww. ustawy**.

Wszyscy kandydaci posiadali pozytywną opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionej przez psychologa, który posiadał co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Zauważyć jednak należy, że w opinii psychologicznej wystawionej dla kandydatów „A” i „B”, pomimo prowadzenia procedury wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, psycholog zaopiniował kandydatów do „*pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, a w perspektywie zawodowej*”. Z kolei w opiniach dla kandydatów „C” i „D” (jako małżeństwo pełniących od wielu lat funkcję rodziny zastępczej niezawodowej) o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, powielono w każdej z opinii z roku 2018, 2020, 2022 i 2024 ten sam zapis o treści: „*W wywiadzie badana [badany] potwierdza aktywne uzależnienie od nikotyny. Wskazane jest podjęcie przez badanego [badaną] działań na rzecz abstynencji, by nie modelować nieprawidłowych postaw u podopiecznych oraz własnych dzieci*”. W żadnej z opinii wydanej po

2018 r. psycholog nie odniósł się do kwestii czy badana/badany w okresie od poprzedniego badania podjęła/podjął jakiekolwiek działania w kierunku wyzbycia się uzależnienia, nie ustalił też przyczyn psychologicznych nie podjęcia takich działań przez kandydatów, jednocześnie oceniając, że kandydaci mogą mimo uzależnienia, w sposób profesjonalny i zawodowy pełnić „w perspektywie” funkcję rodziny zastępczej zawodowej. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy**.

Jak wyżej opisano, Centrum nieprawidłowo zweryfikował pobyt kandydatki „G” na terytorium RP, co było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy**.

W przypadku kandydatów „A” i „B”, Organizator nie zweryfikował ich warunków mieszkaniowych w ramach procedury wstępnej kwalifikacji. Ustalono, że 5 czerwca 2024 r. przeprowadzono w miejscu zamieszkania kandydatów wywiad, z którego sporządzono kwestionariusz. W pkt IV dotyczącym warunków mieszkaniowych zapisano, że w domu jest „*poddasze do zaadoptowania na pokój*”. Informację tą potwierdzono w ocenie z 10 lipca 2024 r., sporządzonej przez Kierownika Zespołu ds. Pieczy Zastępczej, który wpisał do rubryki dot. zapewniania właściwych warunków mieszkaniowych obok słowa „TAK” warunek o treści „*przeprowadzenie prac remontowych z adaptacją pomieszczeń strychowych na mieszkalne. Planowany termin 31.12.2024 r.*”. Następnie, pomimo braku spełnienia warunków, 17 lipca 2024 r. Organizator dokonał pozytywnej wstępnej kwalifikacji kandydatów, potwierdzając spełnienie wszystkich ustawowych warunków (w tym mieszkaniowych), o czym poinformował kandydatów pismem z 19 lipca 2024 r. Ponownie Organizator potwierdził spełniania przez kandydatów wszystkich warunków niezbędnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej podpisując wewnętrzny dokument w postaci „Protokołu z kwalifikacji kandydata” z 15 listopada 2024 r. oraz wystawiając zaświadczenia kwalifikacyjne 25 listopada 2024 r. O spełnieniu przez kandydatów wszystkich warunków, w tym mieszkaniowych, Organizator poinformował sąd rejonowy pismem z 3 grudnia 2024 r. Tymczasem wizyta w miejscu zamieszkania kandydatów w celu sprawdzenia właściwych warunków mieszkaniowych nastąpiła dopiero 5 grudnia 2024 r., co potwierdzono protokołem. Z kolei w teczkach kandydatów „C” i „D” znajdują się Arkusze samooceny, z których wynika, że kandydaci wyrażają gotowość przyjęcia dzieci, przy czym w obu arkuszach uczyniono wzmiankę o treści: „*Przewidywany termin ukończenia remontu wrzesień październik 2024*”, przy czym pozytywnej wstępnej kwalifikacji dokonano 20 września 2024 r. a potwierdzenie zakończenia remontu nastąpiło dopiero 14 listopada 2024 r. podczas kontroli dedykowanej sprawdzeniu warunków mieszkaniowych kandydatów na rodziców zastępczych zawodowych. W protokole z kontroli zawarto zapis: „*Potwierdza się spełnienie przez kandydatów na r.z. zawodowych wymogu dot. zapewnienia dobrych warunków egzystencjalnych związanych z miejscem zamieszkania*”. Zapis oznacza, że weryfikacji tych warunków dokonano poza procedurą wstępnej kwalifikacji. W przypadku kandydatów „E” i „F” podczas wstępnej kwalifikacji PCPR ustalił, że kandydaci zamieszkują jeden pokój i że konieczny jest remont domu, aby mogli korzystać z drugiego pokoju. Jednocześnie kandydatom powierzono najpierw jedno dziecko (informując sąd rodzinny, że kandydaci zapewniają właściwe warunki mieszkaniowe) a następnie drugie dziecko, przy czym po objęciu pieczy nad drugim dzieckiem, kandydaci w ankietach samooceny przyznali, że dzieci nie mają odrębnego pokoju i dzielą z nimi sypialnię. Co więcej ankieta została wypełniona w ramach kolejnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w trakcie której ponownie Centrum poinformowało sąd

rodzinny, że kandydaci spełnią warunki mieszkaniowe. W teczce kandydatów brakuje informacji o zakończonym remoncie domu lub o tym ile faktycznie pokoiw rodzina zastępcza zajmuje, za to znalazła się informacja o objęciu pieczą kolejnego, trzeciego dziecka. Jednostka działała zatem **niezgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy.**

Centrum nieprawidłowo weryfikowało kandydatów pod względem niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. W przypadku kandydatów „A” i „B” weryfikacja nastąpiła ponad półtora roku przed złożeniem przez kandydatów wniosku o wszczęcie wobec nich procedury, w celu weryfikacji pod kątem pełnienia funkcji rodziny pomocowej, w przypadku kandydatów „C” i „D” weryfikacja nastąpiła w 2018 r. a procedura kwalifikacji na rodzinę zastępczą zawodową rozpoczęła się wnioskami kandydatów złożonymi 8 maja 2024 r. W przypadku natomiast kandydatów „E”, „F”, „G” weryfikacja nie została przeprowadzona w ramach wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej a jedynie wcześniejszej wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Dodatkowo ustalono, że w przypadku kandydata „H” zanim ten kandydat został zweryfikowany w bazie danych tego Rejestru przez PCPR, odbył praktyki „w ramach” szkolenia dla kandydata w rodzinnym domu dziecka, podczas których miał kontakt z małoletnimi. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 8 i art. 7b ww. ustawy.**

Organizator nie weryfikował prawidłowo kandydatów pod względem ich karalności prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku kandydatów „C”, „D”, „E” i „F” do pełnienia przez nich funkcji rodziny zastępczej zawodowej (przekwalifikowanie z niezawodowej) jedyne zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności są w ramach procedury dot. kwalifikacji na rodzinę zastępczą niezawodową. Również w przypadku kandydatki „G” weryfikacja nie została przeprowadzona w ramach wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 2 ww. ustawy.**

Mając na względzie wyżej opisane nieprawidłowości, stwierdzić należy, że Organizator nieprawidłowo przeprowadzał wstępną kwalifikację kandydatów, gdyż nie przeprowadzał jej na podstawie prawidłowo przeprowadzonej oceny spełnienia warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Dodatkowo zarówno samą ocenę, jak i protokół z przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji w przypadku kandydatów pozostających w związku małżeńskim, Organizator sporządzał wspólnie. Nadto, w przypadku kandydatki „G”, procedurę wstępnej kwalifikacji Organizator wszczął bez wniosku kandydatki w tym przedmiocie a jedynie w oparciu o wnioski o skierowanie na szkolenie dla rodzin zastępczych zawodowych. Powyższe było **niezgodne z art. 43 ust. 1 ww. ustawy.**

Po dokonaniu wstępnej kwalifikacji Organizator sporządzał dokument potwierdzający jej przeprowadzenie, zawierający datę przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji oraz wskazanie, czy wstępna kwalifikacja była pozytywna czy negatywna. Następnie Organizator informował pisemnie każdego z kandydatów o wyniku wstępnej kwalifikacji, co było **zgodne z art. 43 ust. 2 ww. ustawy.**

Dodatkowo analiza teczek kandydatów wykazała, że PCPR weryfikacji stałego źródła dochodów w przypadku kandydatów do pełnienia funkcji rodzica zastępczego niezawodowego dokonywał najczęściej poprzez złożenie przez kandydatów oświadczenia o wysokości zarobków. Jedynie w teście kandydatów „K” i „L” ujawniono kopię umowy o pracę i kopię zaświadczenia o zarobkach od pracodawcy (przy czym w przypadku tych kandydatów Organizator miał wątpliwości czy stanowią oni rodzinę zastępczą spokrewnioną czy niezawodową) oraz w teście kandydatki „Ł” kopię zaświadczenia o zarobkach i potwierdzenie zaliczki miesięcznej na podatek dochodowy. W przypadku kandydatki „G”, jak opisano wyżej, PCPR uznał za wystarczające oświadczenie o uzyskiwaniu dochodu z „*najmu okazjonalnego*”. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 3 ww. ustawy**.

Analiza dokumentów wykazała, że w okresie kontroli kandydaci po złożeniu wniosku, otrzymywali zaświadczenia kwalifikacyjne na podstawie art. 45 ww. ustawy. Zaświadczenia kwalifikacyjne były zgodne z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 2052). Organizator w 2024 r. wystawił 14 zaświadczeń kwalifikacyjnych. Wskazać należy, że w przypadku kandydatów „E” i „F” w zaświadczeniach kwalifikacyjnych Nr 13/2024 i 14/2024 na pierwszych stronach wpisano informację o ukończeniu przez kandydatów szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, natomiast na drugiej stronie obu zaświadczeń wpisano informację, że kandydaci spełniają warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Zaświadczenia nie spełniają zatem swojego celu, jakim jest jednoznaczne ustalenie jaką funkcję może pełnić dana osoba. Powyższe jest **niezgodne z art. 45 ww. ustawy**.

Zatem działanie jednostki **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 2 ww. ustawy**.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w oparciu o trzy programy:

- 1) „Szkola dla rodzin zastępczych”, zatwierdzony decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej Nr 18/2022/RZ z dnia 16 września 2022 r. – szkolenie przeprowadzał pracownik PCPR,
- 2) „Podróż do Rodzicielstwa”, zatwierdzony decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej Nr 20/2023/RZ z dnia 30 listopada 2023 r. – szkolenie przeprowadzali przedstawiciele Fundacji MAIO z siedzibą we Wrocławiu,
- 3) „Mentor”, zatwierdzony decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej Nr 15/2021/RZ z dnia 23 listopada 2021 r. – szkolenie przeprowadzali przedstawiciele Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej z siedzibą w Warszawie.

W okresie od 1 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2024 r. szkoleniami dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz rodziny zastępczej zawodowej objętych było 15 osób (w tym 6 małżeństw). Świadectwo ukończenia szkolenia otrzymali wszyscy kandydaci.

Kandydaci, po otrzymaniu informacji o pozytywnej kwalifikacji składali wniosek o skierowanie ich na szkolenie. Jednakże w przypadku kandydatów „E” i „F” w ramach szkolenia na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, złożyli oni wniosek o przeprowadzenie szkolenia na wniosku o wszczęcie procedury kwalifikacyjnej lub w przypadku kandydatki „G” przed rozpoczęciem procedury. Wniosek o skierowanie na szkolenie na etapie wszczynającym postępowanie był bezzasadny i powinien być złożony dopiero po uzyskaniu wstępnej kwalifikacji, kiedy uczestnictwo w szkoleniu kandydata jest wstępną kwalifikacją zagwarantowane. Zgodnie bowiem z art. 43 ust. 7 ww. ustawy Organizator kieruje kandydata na szkolenie dopiero po przeprowadzeniu pozytywnej wstępnej kwalifikacji. Złożenie wniosku o skierowanie na szkolenie łącznie z wnioskiem o przeprowadzenie kwalifikacji wstępnej jest **niezgodne z art. 43 ust. 7 ww. ustawy**. W pozostałych przypadkach kandydaci składali wniosek o przeprowadzenie szkolenia, a Organizator kierował odrębnie każdego kandydata na szkolenie. Kontrola ustaliła, że w przypadku partnera kandydatki „G”, tj. kandydata „H” zanim Organizator przeprowadził pozytywną wstępną kwalifikację tego kandydata i zanim skierował go na szkolenie (wstępna pozytywna kwalifikacja odbyła się 18 lipca 2024 r., PCPR wystawił skierowanie na szkolenie 18 lipca 2024 r.) partner odbył wymagane praktyki razem z ww. kandydatką: 21 i 24 czerwca oraz 7 i 8 lipca 2024 r. Wątpliwości co do rzetelności wystawionego 9 sierpnia 2024 r. przez Fundację MAIO (działającą na zlecenie PCPR) świadectwa ukończenia szkolenia przez kandydata „H” *„zrealizowanego w terminie czerwiec - lipiec 2024 roku”* budzi fakt, że kandydat „H” złożył wniosek o wszczęcie procedury weryfikacji jego osoby jako kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 25 czerwca 2024 r. a więc po tym jak rozpoczął praktyki w ramach ww. szkolenia, na które powinien zostać skierowany dopiero po prawidłowej wstępnej kwalifikacji, a sam wniosek o skierowanie go na szkolenie kandydat złożył 18 lipca 2024 r. Uznać zatem należy, że szkolenie, które kandydat odbył zostało przeprowadzone **niezgodnie z art. 43 ust. 7 ww. ustawy**. Zatem działanie jednostki **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy**.

PCPR organizował szkolenie dla kandydatów, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 7, co było **zgodne z art. 43 ust. 8 ww. ustawy**.

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka

Organizator zapewniał badania psychologiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka. Badania przeprowadzał psycholog zatrudniony na podstawie umowy zlecenia. Z przedłożonego przez Dyrektora zestawienia wynika, że w okresie kontroli psycholog sporządzał opinie o kandydatach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rodzinach zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Z uwagi na stwierdzoną nierzetelność opinii psychologicznych opisanych w pkt 2 oraz w ostatniej części wystąpienia uznać należy, że działania Jednostki były **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. ustawy**. Dyrektor złożyła dwukrotnie do protokołu oświadczenia dotyczące przekazania opinii psychologicznej rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka. W jednym Dyrektor oświadczyła: *„opinie są przekazywane za potwierdzeniem odbioru na odrębnym*

dokumentencie". W drugim oświadczeniu Dyrektor przekazała, że: „potwierdzenie przekazania opinii psychologicznej znajduje się na opinii. Jeżeli tam nie ma informacji to oznacza, że nie została przekazana”.

Analiza dokumentacji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka wykazała, że w teczkach rodzin znajdowały się opinie psychologiczne o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz zaświadczenia od lekarza POZ, co było **zgodne z art. 45a ww. ustawy.**

5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

W okresie od 1 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2024 r. nie było organizowane szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego z powodu braku kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora tego typu placówki.

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2024 r. odbyły się jedynie 2 szkolenia dedykowane rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, tj.: „Profilaktyka uzależnień chemicznych i behawioralnych w środowisku pieczy zastępczej” oraz „Style przywiązania”. W ramach projektu: „Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej w podregionie pilskim” odbywały się warsztaty dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Jak oświadczyła Dyrektor: *„Nie prowadziliśmy szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji, ale zamiast tego w zeszłym roku [2024 r.] część rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka uczestniczyła w indywidualnych spotkaniach w postaci interwizji organizowanych przez Fundację (...) Tylko [rodziny] wybrane projektowo. W tym roku [2025 r.] nie zdecydowaliśmy się na kontynuację uczestnictwa”.*

Mając na uwadze powyższe nie można uznać, że w ww. okresie zadanie zostało zrealizowane w pełnym zakresie, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy.**

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Dyrektor oświadczyła, że zapewnia realizację ww. zadania, zarówno w ramach działalności grup wsparcia jak i rodziny pomocowej. Dodatkowo Dyrektor podała, że *„w okresie objętym kontrolą odbyła się jedna grupa wsparcia”.* Z przedłożonej listy obecności w spotkaniu grupy uczestniczyło 12 osób. Zatem wsparciem została objęta wyłącznie niewielka grupa osób, a działanie miało charakter jednorazowy. Powyższe było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy.**

Podczas kontroli ustalono, że Organizator zapewniał pomoc oraz wsparcie osobom sprawującym pieczę zastępczą w ramach rodzin pomocowych oraz osób zastępujących prowadzących rodzinny dom dziecka. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że w okresie objętym kontrolą w 2023 r. zawarto 1 umowę na pełnienie funkcji rodziny pomocowej, a w 2024 r.

według informacji na dzień 12 grudnia 2024 r. - 7 umów. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora w rodzinach pomocowych zostało umieszczonych 16 dzieci.

Ponadto podpisano 9 umów na zastępstwo na czas nieobecności prowadzących rodzinny dom dziecka.

8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Jak wynika z przedstawionych wyjaśnień, Organizator w ramach wsparcia rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka podejmował działania w celu pozyskiwania wolontariuszy.

W okresie objętym kontrolą PCPR współpracował z wolontariuszami. W tym czasie kontynuował współpracę z 13 wolontariuszami oraz zawarł 3 nowe porozumienia. Wolontariusze objęli wsparciem łącznie 7 rodzin zastępczych i 3 prowadzących rodzinne domy dziecka. Jak oświadczyła Dyrektor szczegółowy harmonogram pomocy jest ustalany indywidualnie między wolontariuszem a rodziną zastępczą lub prowadzącymi RDD. Dyrektor dodała, że: *„rodziny zastępcze korzystają z pomocy wolontariuszy w sytuacji krótkotrwałych nieobecności związanych z koniecznością załatwienia ważnych spraw rodzinnych/osobistych (...), z dowozów i odwozów na i z zajęć pozalekcyjnych oraz innych form aktywności”*. Zgodnie z art. 66 ust. 1 ww. ustawy przy zapewnianiu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą korzystać z pomocy wolontariuszy. Również umowa o pracę wolontarystyczną wskazuje na pomocowy charakter świadczonej pracy. Wobec tego wolontariusz nie może samodzielnie sprawować opieki nad małoletnimi i może to robić jedynie w obecności osoby do tego uprawnionej. Powyższe było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 7 w zw. z art. 66 ust. 1 ww. ustawy**.

Jednostka incydentalnie korzystała z pomocy Szkolnego Koła Wolontariatu Zespołu Szkół nr 2 przy organizacji spotkań integracyjnych dedykowanych pieczy zastępczej. Jak oświadczyła Dyrektor: *„PCPR nie posiada sformalizowanego, podpisanego porozumienia z zespołem Szkół Nr 2. PCPR nie dysponuje ponadto wiedzą dotyczącą wieku wolontariuszy, usługi wolontariatu świadczone były przez uczennice i uczniów Zespołu Szkół Nr 2 klas I-IV, z zastrzeżeniem jednak zawsze obecności opiekuna wolontariuszy z ZS Nr 2”*. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 7 w zw. z art. 66 ust. 1 ww. ustawy oraz z art. 44 ust. 1 w zw. z art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491 z późn. zm.)**.

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi

Czynności kontrolne wykazały, że Organizator w okresie objętym kontrolą realizował ww. zadanie, współpracując m.in. z: władzami lokalnymi, ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także z kościołami oraz organizacjami społecznymi, co potwierdziła przedstawiona podczas

kontroli dokumentacja. Działania kontrolowanej Jednostki w powyższym zakresie były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że w okresie kontroli psycholodzy zatrudnieni przez PCPR prowadzili oddziaływania psychologiczne o charakterze poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Z oświadczenia Dyrektora wynika, że dzieciom biologicznym rodzin zastępczych i prowadzących RDD nie było udzielane wsparcie psychologiczne, ponieważ *„ani rodzice zastępczy, prowadzący rdd ani ich małoletnie i pełnoletnie dzieci biologiczne nie zgłaszały takiej potrzeby”*.

Wsparcie psychologiczne prowadzone było cyklicznie jak i interwencyjnie w sytuacji wystąpienia trudności w funkcjonowaniu dziecka. W ramach wsparcia psychologicznego prowadzono indywidualne konsultacje psychologiczne, pomagano w radzeniu sobie z emocjami i stresem.

W ramach świadczonej pomocy zarówno w siedzibie PCPR, jak i w miejscach zamieszkania rodzin zastępczych i RDD, psycholog udzielił 285 konsultacji psychologicznych, uczestniczył w spotkaniach rodziców biologicznych z dziećmi oraz prowadził psychoedukację dla rodzin. Wsparciem objęto 62 rodziny zastępcze, a 28 dzieci pozostawało objęte stałym wsparciem psychologicznym. Dodatkowo udzielono 60 konsultacji psychologicznych w ramach współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu.

Poradnictwo pedagogiczne świadczone było przez pedagoga PCPR, który w okresie kontroli przeprowadził 21 badań pedagogicznych. W ramach poradnictwa specjalistycznego, wsparcie realizowane było również przez Fundację „Wiedzieć Jak”. Dyrektor oświadczyła ponadto, że: *„Poradnictwo psychologiczne, socjalne, wsparcie środowiskowe, realizowane jest przez Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Wągrowcu”*.

Jednakże nie w każdym przypadku tego wymagającym wsparcie psychologiczne, mimo potrzeby, zostało udzielone, co opisano w dalszej części wystąpienia.

Działania Jednostki były zatem **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy.**

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

W kwestii realizacji powyższego zadania ustalono, że pomoc prawna jest świadczona przez radcę prawnego w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Mediacji oraz Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego i Mediacji w Wągrowcu. Pomoc skierowana jest dla mieszkańców powiatu wągrowieckiego, w tym dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Pomoc prawna realizowana była w formie osobistej. W okresie kontroli 3 rodziny zastępcze i 1 rodzinny dom dziecka skorzystały z porady prawnej. Jak oświadczyła Dyrektor: *„PCPR nie dokumentował faktu udzielenia porad prawnych rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka”*. Działanie Jednostki **uchybia art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy.**

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

W kwestii realizacji ww. zadania ustalono, że w okresie objętym kontrolą Organizator dokonał 290 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Prawidłowość dokonywania oceny sytuacji dzieci przez Organizatora zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 4 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka, na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami alfabetycznymi: „b”, „c”, „d” i „e”.

W trakcie kontroli ustalono, że oceny sytuacji dziecka nie zawsze dokonywał Organizator. W protokołach ocen dzieci: „b”, „c” i „d” brak jest podpisu Organizatora, tj. Dyrektora PCPR, a w ocenie dziecka „c” z 25 lipca 2024 r. w miejscu na podpis Organizatora, swoją obecność potwierdził kierownik Zespołu do spraw Pieczy Zastępczej. W ocenie nie ma informacji o przyczynie braku podpisu Organizatora (przyczynie nieobecności), co nie pozwala stwierdzić, czy ocena została dokonana przez osobę upoważnioną do jej dokonywania. Zatem w sytuacji nieobecności Dyrektora PCPR, który realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w dniu oceny sytuacji dziecka, winien on wyznaczyć konkretnego pracownika do zastępowania siebie. Nie można uznać, że do takiego „wyznaczenia” doszło poprzez realizację przez kierownika Zespołu do spraw Pieczy Zastępczej wybranego zadania określonego w zakresie obowiązków, jak oświadczyła Dyrektor PCPR do protokołu. W miejscu przeznaczonym na podpis Dyrektora brak jest adnotacji „w zastępstwie”. Powyższe było **niezgodne z art. 129 ww. ustawy**.

Działania kontrolne potwierdziły, że oceny sytuacji dziecka dokonywano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej i informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej, co było **zgodne z art. 129 pkt 1 i 4-7 ww. ustawy**. We wszystkich analizowanych ocenach, brak jest rzeczywistej analizy metod pracy z dzieckiem i rodziną. U wychowanki „e” w obszarze: Stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną pojawia się następujący zapis: *„pedagog/koordynator współpracował z zawodową rodziną zastępczą w zastępstwie poprzez wizyty w ich miejscu zamieszkania (...)”*. Podobne zapisy jak: *„stały kontakt z rodziną”, „rozmowy z rodzinami zastępczymi i dziećmi”, „współpraca z rodziną przebiegała prawidłowo”* ujęte są u pozostałych dzieci, których sytuacja została poddana analizie. Powyższe zapisy nie stanowiły analizy metod pracy z dzieckiem i jego rodziną. Dodatkowo stwierdzić należy, że jako „rodzinę” w tym przepisie należy rozumieć rodzinę biologiczną dziecka a nie rodzinę zastępczą. W punkcie tym asystent rodziny lub przedstawiciel podmiotu prowadzącego pracę z rodziną dziecka winien przedstawić stosowane przez siebie metody pracy oraz jej efekty, ewentualnie Organizator winien w konsultacji z tymi osobami zapisać wnioski co do zmiany tych metod, jeśli nie przynoszą one pożądanych rezultatów. Mając na uwadze powyższe należy uznać, że działanie w tym zakresie było **niezgodne z art. 129 pkt 2 ww. ustawy**. W przypadku dziecka „e” w ocenie z 21 marca 2024 r. w części dotyczącej planu pomocy dziecku zapisano *„Nie wymaga modyfikacji”*. Zatem nie uwzględniono celu oceny, co było **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**.

W przypadku dzieci „c” i „d” w ocenie nie uczestniczyły osoby, które obligatoryjnie biorą udział w ocenie sytuacji dziecka. W ocenie dziecka „c” z 25 lipca 2024 r. nie brał udziału pedagog, a w ocenie dziecka „d” z 16 września 2024 r. nie brał udziału psycholog, co było **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 2 i 3 ww. ustawy.**

Analiza dokumentacji dzieci „c” i „d” wykazała, że brały one udział w swojej ocenie sytuacji, co było **niezgodne z art. 130 ust. 2 ww. ustawy.**

Jak ustalono na podstawie wykazu dzieci oraz pełnoletnich wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej, w badanym okresie, były przypadki nie zachowania obligatoryjnego terminu dokonania oceny sytuacji dziecka, tj. przekroczenia 3 miesięcy między ocenami w przypadku dzieci poniżej 3 roku życia i 6 miesięcy w przypadku dzieci starszych. Powyższe było **niezgodne z art. 131 ust. 1 ww. ustawy.**

Dalsze ustalenia kontrolne pozwoliły stwierdzić, że w analizowanej ocenie sytuacji dziecka zamieszczono informacje o wysłuchaniu zdania dziecka, jeżeli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały. Jednakże w przypadku wychowanki „b” w ocenie, w miejscu na informację o wysłuchaniu dziecka wpisano „z analizowanej dokumentacji wynika, że małoletnia „b” w rodzinie zastępczej czuje się bezpiecznie i wyraża chęć pozostania w niej”. Powyższe wskazuje na brak wysłuchania dziecka. W pozostałych przypadkach pojawiły się zapisy, które wprost nie potwierdzały wysłuchania dziecka, nie wskazywały, kiedy odbyło się wysłuchanie i w jakich okolicznościach. Analiza dokumentacji dzieci: „c” i „d” wykazała, że wysłuchania dokonano podczas posiedzenia oceny sytuacji dziecka w obecności rodziny zastępczej i pozostałych osób biorących udział w ocenie. W tym miejscu należy wskazać, że wysłuchanie dziecka powinno odbyć się przed oceną w bezpiecznych i sprzyjających warunkach, bez obecności stałych opiekunów, a w przypadku dzieci młodszych np. podczas zabawy. Należy wskazać, że rozmowy koordynatorów z dziećmi mają ogromną wartość i powinny być obligatoryjną częścią każdego spotkania, w szczególności na potrzeby oceny sytuacji dziecka. Powyższe zatem było **niezgodne z art. 4a ww. ustawy.**

W ocenie dziecka „b” z 16 listopada 2023 r. widnieje wiele niezgodności np. „ocena dokonana w dniu 16 listopada 2023 r. – sporządzona 4 kwietnia 2024 r.”, imię dziecka oraz rok sporządzenia oceny został poprawiony. W rubryce „osoby uczestniczące w ocenie” brak jest własnoręcznych podpisów osób w niej uczestniczących. W informacjach dodatkowych odnotowano, że PCPR pomoże rodzinie zastępczej w ustaleniu miejsca pobytu matki dziecka, tymczasem według listy osób uczestniczących w ocenie, zarówno matka biologiczna, jak i matka zastępcza były obecne podczas tej oceny. Należy zatem uznać, że ocena została dokonana w sposób nierzetelny i niespójny.

Stwierdzono, że Organizator formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu i ośrodka adopcyjnego, jednakże wskazać należy, że zdarzały się sytuacje, że opinia o dziecku była przekazywana z kilkutygodniowym, a w przypadku dziecka: „b” nawet z pięciomiesięcznym odstępem czasu w stosunku do terminu przeprowadzonej oceny. Zatem nie można stwierdzić, że po dokonaniu oceny sytuacji dziecka sformułowano opinię. Tak długa zwłoka może doprowadzić do wprowadzenia sądu i ośrodka adopcyjnego w błąd, gdyż ustalona podczas oceny sytuacja dziecka mogła ulec zmianie a przesłana opinia nie spełniała swojej funkcji. Powyższe było **niezgodne z art. 131 ust. 2 ww. ustawy.**

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy Organizator prowadził działalność diagnostyczno-konsultacyjną, której celem było pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, poprzez przeprowadzenie badań pedagogicznych kandydatów, oraz kierowanie kandydatów na badania psychologiczne.

W ramach działalności diagnostyczno-konsultacyjnej psycholog przeprowadzał badania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej jak również funkcjonujących rodzin zastępczych, sporządzając opinie na temat posiadania przez te osoby motywacji i predyspozycji do dalszego pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Ponadto, psycholog PCPR na bieżąco prowadził działalność konsultacyjną. W okresie objętym kontrolą psycholog udzielił 285 konsultacji psychologicznych oraz przeprowadził 17 diagnoz psychofizycznych dzieci.

Centrum organizowało również szkolenia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy.

Powyższe było zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 12 ww. ustawy.**

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

W okresie objętym kontrolą badania pedagogiczne przeprowadzał pedagog, zatrudniony od 1 października 2024 r. na cały etat. Jak oświadczyła Dyrektor, przed 1 października 2024 r., badania pedagogiczne przeprowadzał pedagog zatrudniony na pół etatu.

PCPR zapewniał badania psychologiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz funkcjonującym rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka. Dyrektor oświadczyła, że badania psychologiczne przeprowadzał psycholog współpracujący z PCPR, na podstawie umowy zlecenia. Z uwagi na stwierdzoną nierzetelność opinii psychologicznych opisanych w pkt 2 oraz w ostatniej części wystąpienia uznać należy, że działania Jednostki z zakresie badań psychologicznych były **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy.**

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Podczas kontroli ustalono, że Organizator realizował ww. zadanie, m.in. poprzez konsultacje zarówno w formie indywidualnej, jak i grupowej np. w ramach szkoleń, spotkań okolicznościowych.

Podczas kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Organizator częściowo realizował ww. zadanie. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora, zadanie realizowane było poprzez udział w konsultacjach indywidualnych, grupowych warsztatach, szkoleniach, seminariach, grupach wsparcia. W ramach projektu: „Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej w podregionie piłskim”

5 osób uczestniczyło w indywidualnym spotkaniu interwizji. Potwierdzenie uczestnictwa przedstawia przedłożona dokumentacja. Zatem wsparciem została objęta niewielka ilość osób.

Wskazać należy, że podczas kontroli nie przedstawiono działań podejmowanych przez Centrum w celu przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego w stosunku do rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, co stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy**.

16. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie kontroli Organizator zapewniał koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy uczestniczyli w szkoleniach, konferencjach i webinarach, co potwierdza przedłożona dokumentacja. Powyższe działanie Jednostki było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14a ww. ustawy**.

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Podczas kontroli ustalono, że Organizator przedstawiał sprawozdanie z efektów pracy staroście i radzie powiatu. Jak oświadczyła Dyrektor: *„Sprawozdanie jest prezentowane w miesiącu sprawozdawczym, tj. kwietniu na posiedzeniach Rady Powiatu Wągrowieckiego, a następnie jest prezentowane na sesji Rady Powiatu”*. Powyższe potwierdza przedłożona dokumentacja. Zatem działanie Jednostki było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy**.

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator przekazywał do ośrodka adopcyjnego informacje wraz z dokumentacją dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Powyższe potwierdza przedstawiona podczas kontroli dokumentacja. Powyższe działania były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy**.

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

Centrum w okresie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zapewniało dzieciom opiekę świadczoną przez rodziny pomocowe. W okresie objętym kontrolą funkcjonowało 5 rodzin pomocowych, z którymi zawarto 8 umów (1 w 2023 r. i 7 w 2024 r.). Rodziny pomocowe stanowiło 3 prowadzących rodzinny dom dziecka, 1 rodzina zastępcza zawodowa oraz 1 małżeństwo przeszkolone do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Ze wsparcia rodzin pomocowych skorzystały 4 rodziny zastępcze. W przypadku dwóch braci pobyt w rodzinie pomocowej Państwa „W” trwał ponad dwa miesiące, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 17 w zw. z art. 75 ust. 6 ww. ustawy**. Rodzina zastępcza została ustanowiona rodziną pomocową dla dzieci, które nie były umieszczone w rodzinie zastępczej, gdyż została już ona rozwiązana, co było **niezgodne z art. 73 ww. ustawy**.

W okresie objętym kontrolą zawarto 9 umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka na czas nieobecności prowadzących. Ze wsparcia skorzystało 3 prowadzących RDD. Umowy zawarto z 2 prowadzącymi RDD oraz w jednym przypadku z córką prowadzących RDD. Z przedłożonych dokumentów mających potwierdzić kwalifikacje córki Państwa „Y” – Pani „P” do prowadzenia RDD wynika, że przeprowadzono ocenę spełnienia warunków określonych w art. 42 ust. 1 ww. ustawy. Dokument w formie tabelarycznej wskazuje na spełnienie przez ww. warunków, ale nie ma daty jego sporządzenia. Do oceny załączone są dokumenty na podstawie, których dokonano oceny. Pani „P” złożyła oświadczenie w zakresie władzy rodzicielskiej, alimentacji i niekaralności. W treści oświadczenia Pani „P” nie odniosła się do tego czy w przeszłości nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej. Nie oświadczyła też czy nie jest ograniczona w zdolności do czynności prawnych. Ze względu na brak daty na oświadczeniu nie można stwierdzić, czy zostało ono złożone przed podpisaniem umowy. Z dokumentów nie wynika na jakiej podstawie udzielono Pani „P” rękojmi. Ww. nie została zweryfikowana w ww. Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed podpisaniem umowy i rozpoczęciem pracy – przedłożono wydruk sprzed 15 miesięcy przed podpisaniem umowy. Również zaświadczenie o niekaralności było nieaktualne (z 2016 roku). Zatem Organizator wyznaczył osobę zastępującą mimo, iż nie spełniała ona wymogów zawartych w art. 42 ww. ustawy. Powyższe było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 17 i art. 63 ww. ustawy.**

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Organizator na pierwszy dzień kontroli zatrudniał 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas czynności kontrolnych przedłożono wykaz rodzin objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz wykaz rodzin nieobjętych opieką koordynatora, u których zadania wykonuje Organizator.

Z wykazów tych wynika, że ww. koordynatorzy mieli pod opieką odpowiednio: 14 i 11 rodzin zastępczych i prowadzących RDD. Powyższe było zatem **zgodne z art. 77 ust. 4 ww. ustawy.**

Jak wynika z oświadczenia Dyrektor, przypadku pozytywnej opinii, Dyrektor PCPR potwierdzał wybór koordynatora. W przypadku negatywnej opinii Dyrektor PCPR przy współpracy z rodziną zastępczą wskazywał innego kandydata. Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 1 i 2 ww. ustawy.** W przypadku rodzin zastępczych nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej współpracę z rodziną prowadzili specjaliści pracy z rodziną. Z przedłożonego przez Dyrektora zestawienia wynika, że przypada na nich odpowiednio: 22, 16 i 15 rodzin zastępczych i prowadzących RDD. Zatem wsparciem koordynatora nieobjęte są 52 rodziny i jeden RDD.

1. Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Jak wynika z oświadczenia Dyrektor, koordynatorzy monitorowali sytuację zdrowotną i edukacyjną dziecka, pomagali w dostępie do specjalistów, kontaktowali się z placówkami medycznymi. Jak oświadczyła Dyrektor: *„Bieżąca praca koordynatora dokumentowana jest poprzez wypełnianie dokumentu o nazwie Rejestr czynności podejmowanych w miesiącu (...)”*. Działania koordynatorów w tym zakresie nie potwierdza prowadzona dokumentacja. Podjęte działania przez koordynatorów/specjalistów pracy z rodziną były odnotowywane w sposób

ogólny, z których nie wynika jakim wsparciem została objęta rodzina lub z jakimi problemami się zмага.

Zatem powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy.**

2. Przygotowanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku

Prawidłowość sporządzania planów pomocy dziecku zbadano na podstawie analizy dokumentacji 5 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka, oznaczonych symbolami literowymi: „a”, „b”, „c”, „d” i „e”. Kontrola wykazała, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i specjaliści pracy z rodziną sporządzali plany pomocy dziecku, które zawierały „główny cel pracy” oraz „cele szczegółowe”.

Działania kontrolne potwierdziły, że plany sporządzane były po zebraniu dokumentów i zapoznaniu się z sytuacją dziecka oraz rodziny zastępczej. W przypadku dzieci: „b”, „c”, „d” i „e”, plany opracowane były po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej dziecka. W przypadku dziecka „a” plan pomocy został opracowany bez diagnozy psychofizycznej, ponieważ została ona sporządzona ponad miesiąc od opracowania planu pomocy dziecku.

Ponadto wskazać należy, że nie można jednoznacznie stwierdzić, czy dziecko każdorazowo było wysłuchane, a jego zdanie uwzględnione przy tworzeniu planu, gdyż w rubryce „Opinia dziecka” w przypadku planu dzieci: „a”, „b”, „c” i „d”, widnieją puste miejsca.

Pod planem pomocy dziecku znajduje się podpis dziecka, co nie jest jednoznaczną informacją świadczącą o jego wysłuchaniu. Powyższe jest **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

Ponadto w planach pomocy sporządzonych dla dzieci: „b”, „c” i „d” w rubryce „Ocena realizacji” dokonywano zapisu „zrealizowano” lub „realizacja wymaga kontynuacji” bez informacji w jakim zakresie dany cel został zrealizowany, bądź rubryka była zostawiona pusta, bez adnotacji czy komentarza.

Plan pomocy dziecka „e” nie został zmodyfikowany, co potwierdza przedłożona dokumentacja.

Ponadto, w przypadku dzieci „b” i „e”, plan pomocy dziecku nie był przygotowany we współpracy z asystentem rodziny przydzielonym rodzinie dziecka. Z planów pozostałych dzieci nie wynika, czy w przypadku, gdy asystent rodziny nie został przydzielony, plany pomocy były przygotowywane we współpracy z podmiotem organizującym pracę w gminie, ponieważ pod planem nie widnieje podpis przedstawiciela podmiotu. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy.**

3. Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

PCPR inicjowało działania mające na celu nawiązanie i podtrzymanie kontaktu pomiędzy rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka. Pozwalało to na wymianę doświadczeń, nawiązanie i podtrzymanie dalszych relacji poprzez organizowanie imprez okolicznościowych dla rodzin i rdd, tj. Mikołajki czy Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.**

4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Podczas kontroli ustalono, że koordynatorzy pomagali osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Koordynatorzy zapewniali dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. W tym celu współpracowali z: Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wągrowcu, Ośrodkiem Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej, Wielkopolskim Samorządowym Centrum Edukacji i Terapii w Starej Łubiance. Powyższe było zatem **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.**

5. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Na podstawie przedłożonej dokumentacji ustalono, że w okresie objętym kontrolą zgłoszono 8 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, przekazując dokumentację do ośrodka adopcyjnego. Zgłoszenia zawierały wymaganą dokumentację, w tym informację o sytuacji prawnej dziecka, opis sytuacji rodziny biologicznej, odpis aktu urodzenia, orzeczenia sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej, dokumentację o stanie zdrowia etc. Koordynator/specjalista pracy z rodziną przygotowywał także: opinię o sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka, opinię o zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej, informację o przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, opinię o kontaktach z rodziną biologiczną i wpływie tych kontaktów na dziecko, opinię o zasadności przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania dziecka poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz szczegółowe informacje o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, w tym informacje o rodzeństwie. W badanym zakresie działania Jednostki były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy.**

6. Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy

Dyrektor oświadczyła, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zapewniają pomoc w wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia, przygotowania indywidualnego programu usamodzielnienia i oceny realizacji IPU, a także wspiera w działaniach osobę usamodzielnianą, wskazując możliwości działań, a także zakres pomocy, którą usamodzielniany może uzyskać, tj. pomoc psychologiczną, udział w projektach. Zatem w badanym zakresie Jednostka działała **zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

7. Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej

W toku czynności kontrolnych ustalono, że za 2023 r. specjaliści pracy z rodziną realizujący zadania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej przekazywali Organizatorowi coroczne sprawozdania z efektów swojej pracy. Powyższe potwierdzają przedłożone przez Dyrektora sprawozdania. Zatem działania były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy.**

Oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

Z oświadczenia Dyrektora Centrum wynika, że w okresie objętym kontrolą, tj. od 1 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2024 r. dokonano 27 ocen rodzin zastępczych. Oceny dokonywane były

pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Centrum dokonując oceny sprawdzało zakres w jakim rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Zakres tej opieki oceniano w kwestionariuszu zawierającym odniesienie do różnych sfer funkcjonowania dziecka.

Od 1 grudnia 2023 r., zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie nr 11/2023 została wprowadzona procedura oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

W toku kontroli dokonano analizy dokumentacji rodzin zastępczych oznaczonych symbolami: „Q”, „R”, „S”, „T”, „U”, „W”, „X” i „Y”.

Z przedłożonego *Wykazu rodzin zastępczych i rdd* wynika, że nie zawsze pierwszych ocen rodziny Organizator dokonywał przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka, co było **niezgodne z art. 134 ust. 1 ww. ustawy**. Także niektóre kolejne i następne oceny, nie były dokonywane odpowiednio po upływie roku od pierwszej oceny lub w okresie nie dłuższym niż co trzy lata, co było **niezgodne z art. 134 ust. 2 ww. ustawy**. Po sporządzonej ocenie, Organizator przedstawiał ją rodzinie zastępczej, która w ciągu 14 dni od jej otrzymania miała możliwość odwołania się do starosty za pośrednictwem Centrum, o czym była informowana w pouczeniu, co było **zgodne z art. 134 ust. 2a ww. ustawy**.

W kwestionariuszach ocen, widnieje sformułowanie: „*lista osób uczestniczących w ocenie*”, a pod nim podpis rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Powyższy zapis sugeruje, że ocenę sporządzała również rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka. Wskazywanie rodziny zastępczej jako sporządzającej ocenę, której podlega, zaprzecza celowi tej oceny, jakim jest weryfikacja predyspozycji do pełnienia powierzonych rodzinie funkcji oraz jakości wykonywanej przez nią pracy. Powyższe było **niezgodne z art. 133 ww. ustawy**.

Dokumentacja rodzin: „U”, „X” i „Y”, wykazała, że oceny dokonywane były przy udziale koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub specjalisty pracy z rodziną zatrudnionego przez Centrum, kierownika Zespołu do spraw Pieczy Zastępczej, psychologa lub pedagoga. W związku z powyższym, nie można uznać, aby oceny dokonywał Organizator. Pod oceną Organizatora widnieje podpis kierownika Zespołu do spraw Pieczy Zastępczej. Dyrektor podczas czynności kontrolnych oświadczyła, że Kierownik nie posiada upoważnienia do dokonywania ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Dyrektor przedłożyła zakres obowiązków kierownika Zespołu do spraw Pieczy Zastępczej, w którym nie widniał wpis, że do obowiązków pracownika należy m.in. dokonywanie ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Powyższe działanie Jednostki było zatem **niezgodne z art. 132 ww. ustawy**.

Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodzinne formy pieczy zastępczej oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze

W okresie kontroli Centrum realizowało wsparcie dla osób usamodzielnianych. Jak oświadczyła Dyrektor w roku 2023 (w okresie objętym kontrolą) nie usamodzielniała się żadna osoba, w 2024 roku (do 12 grudnia) - 16 osób. Dodatkowo z przedłożonych oświadczeń

wynika, że w okresie objętym kontrolą wychowankowie pieczy zastępczej otrzymali pomoc z tytułu usamodzielnienia na:

- kontynuowanie nauki – 17 osób w 2023 r. (od 1 listopada), 26 osób w 2024 r. i 23 osoby w 2025 r. (do 21 marca),
- usamodzielnienie – 0 osób w 2023 r. (od 1 listopada), 7 osób w 2024 r. i 4 osoby w 2025 r. (do 21 marca),
- zagospodarowanie – 2 osoby w 2023 r. (od 1 listopada), 6 osób w 2024 r. i 0 osób w 2025 r. (do 21 marca).

Działania Jednostki były **zgodne z art. 140 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.**

Z oświadczenia Dyrektora wynika, że nikt z pełnoletnich wychowanków nie wnioskował o wsparcie psychologiczne i pomoc prawną oraz nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. 3 wychowankom przyznano wsparcie w postaci skierowania do mieszkania treningowego, co było **zgodne z art. 140 ust. 1 pkt 2 lit. a ww. ustawy.**

Prawidłowość procesu usamodzielniania wychowanków sprawdzono poprzez przeanalizowanie dokumentacji wychowanków: „j”, „k”, „l”, „ł”, „m” i „n”. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że nie w każdym przypadku osoby usamodzielniane, co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności, wskazały osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, wraz z pisemną zgodą tej osoby. W przypadku dziecka „j” wybór opiekuna nastąpił 13 dni po terminie. W przypadku dziecka „k” na dokumencie wskazującym opiekuna usamodzielnienia, jak i na zgodzie opiekuna widnieje data wskazująca, że formularze wypełniono rok przed osiągnięciem pełnoletności, jednakże dokumenty wpłynęły do PCPR dopiero 9 miesięcy później. Powyższe było **niezgodne z art. 145 ust. 2 ww. ustawy.** W przypadku wychowanków umieszczonych w pieczy po 17 roku życia, niezwłocznie był wskazywany opiekun usamodzielnienia wraz uzyskaną zgodą.

Ustalono, że wychowankowie usamodzielniający się, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, przygotowują indywidualne programy usamodzielnienia. Z Programu dziecka „i” wynika, że został on sporządzony 24 października 2024 r. (wychowanek podpisał się oznaczając datę 24.09.), natomiast opiekun usamodzielnienia podpisał się 25 października 2024 r., co oznacza, że dokument nie został opracowany wspólnie z opiekunem usamodzielnienia. W przypadku dziecka „j” IPU został złożony w PCPR 10 października 2024 r. Wychowanka ta poinformowała, że z końcem roku zamierza opuścić POW i zamieszkać w mieszkaniu treningowym od 1 stycznia 2025 r. Z kolei 5 listopada 2024 r. Dyrektor PCPR zatwierdziła program z wyłączeniem punktu, dotyczącego planowanego miejsca zamieszkania.

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli.

Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).

W sytuacji, gdy Dyrektor stwierdziła, że program jest niekompletny oraz nie zgadza się z zaplanowanymi działaniami powinna program odrzucić i przekazać program do ponownego opracowania. Wskazać należy, że nie ma możliwości przyjęcia programu w części. Zatwierdzenie winno nastąpić po wypracowaniu wspólnych wniosków. W przypadku dzieci „k”, „ł” i „m” Dyrektor podpisała się pod IPU, ale nie wybrała żadnej z zawartej w formularzu opcji: „*zatwierdzam/nie zatwierdzam*”. Powyższe było **niezgodne z art. 145 ust. 4 ww. ustawy.**

Analiza indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków wykazała, że dokumenty w większości nie zawierały sposobu uzyskania kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez wychowanka zatrudnienia, co było **niezgodne z art. 145 ust. 4 w zw. z art. 145 ust. 1 ww. ustawy.**

Wychowanek „ł” został umieszczony w spokrewnionej rodzinie zastępczej w wieku 17 lat i 4 miesięcy. W programie zawarł informację, że planuje się usamodzielnąć w dniu osiągnięcia pełnoletności. W IPU dziecko podało, że zamierza korzystać ze świadczeń finansowych na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Dyrektor mimo, iż dziecko przebywało w pieczy poniżej roku, zaakceptowała program usamodzielnienia, co było **niezgodne z art. 145 ust. 4 w zw. z art. 141 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.**

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902). Dyrektor podpisała się pod modyfikacją, ale nie zatwierdziła jej. Powyższe było **niezgodne z art. 145 ust. 6a ww. ustawy.** IPU „j” i „n” nie uwzględniał sposobu wypłaty pomocy na usamodzielnienie, co było **niezgodne z art. 149 ust. 2 ww. ustawy.**

W ramach kontroli analizie poddano działania PCPR w związku z pobytem dzieci „f”, „g”, „h” i „i” w rodzinie zastępczej niezawodowej „S”.

Pani „S” od 31 sierpnia 2020 r. pełniła funkcję rodziny zastępczej niezawodowej dla dzieci: „f” i „h”, a dla dzieci: „g” i „i” od 9 lutego 2023 r. Pani „S” 1 stycznia 2021 r. przeprowadziła się z miejscowości w innym powiecie aniżeli powiat wągrowiecki. Wcześniej zamieszkiwała z dziećmi: „f” i „h” w jeszcze innym powiecie.

Pani „S” od 20 lat była w związku partnerskim z Panem „R”, który jest dziadkiem dziecka „f”, w stosunku do którego Pani „S” jest rodziną zastępczą. Jak wynika z dokumentacji, Pan „R” nigdy nie złożył wniosku na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w związku z czym nie wszczęto wobec niego procedury kwalifikacyjnej. Pani „S” podczas zamieszkiwania poza powiatem wągrowieckim ukończyła szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i otrzymała zaświadczenie kwalifikacyjne. Oceny rodziny zastępczej Pani „S” były pozytywne. Pani „S”, mieszkając poza terenem powiatu wągrowieckiego, składała dwukrotnie wniosek o wszczęcie procedury kwalifikacyjnej i skierowanie na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w wyniku czego uzyskiwała ocenę negatywną.

1 września 2024 r. Pani „S” z dziećmi: „f”, „g”, „h”, „i” oraz Panem „R” przeprowadziła się na teren powiatu wągrowieckiego. Rodzina zastępcza została objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).

REALIZACJA ZALECEŃ POKONTROLNYCH, UWAG I WNIOSKÓW
wydanych po kontroli w trybie uproszczonym przeprowadzonej 2023 r.
(znak: PS-III.431.9.2023.4.1)

W kwestii oceny realizacji wydanych zaleceń pokontrolnych po kontroli z 2023 r., ustalono co następuje. W zakresie zalecenia pokontrolnego o treści:

1. **zwiększyć zatrudnienie na stanowisku specjalisty pracy z rodziną lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w taki sposób, aby liczba specjalistów pracy z rodziną lub koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej odpowiadała faktycznym potrzebom rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich przebywających i nie była łączona z zadaniami pedagoga, zgodnie z art. 77 ust. 1, 1a w zw. z ust. 4 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zwiększono zatrudnienie. Zatem zalecenie zrealizowano.

2. **niezwłocznie przekazywać i dokumentować przekazanie rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka diagnozy psychofizycznej, zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 7 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane częściowo.

3. **egzekwować od koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej:**

- a) **udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy,**
- b) **przygotowywanie zindywidualizowanych planów pomocy dziecku, uwzględniających bieżącą sytuację dziecka i jego rzeczywiste potrzeby, we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz podmiotem organizującym pracę z rodziną dziecka, przy czym dokumentować ten fakt podpisem tych osób na planie, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy, uwzględniając zdanie dziecka, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

4. **prawidłowo, systematycznie, z właściwą częstotliwością, stosując się do wskazań zawartych w ocenie sytuacji dziecka, udzielać wsparcia psychologicznego dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej oraz ich opiekunom zastępczym, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 9 i 12 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane częściowo.

5. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora, zgodnie z art. 128 pkt 1 ww. ustawy, w miarę potrzeb, realizując cele, dla których dokonuje się oceny, w tym ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy**

z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku oraz oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, zgodnie z art. 129 pkt 1, 2, 3 i 5, przy udziale wskazanych osób, zgodnie z art. 130 ww. ustawy, w miarę potrzeb, zachowując obligatoryjne terminy dokonania oceny, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy, przekazując niezwłocznie do sądu opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy, zgodnie z art. 131 ust. 2 ww. ustawy, po uprzednim wysłuchaniu zdania dziecka, zgodnie z art. 4a ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

6. **weryfikować niekaralność kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka poprzez pobranie od nich zaświadczeń o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, zgodnie z art. 42 ust. 2 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

7. **w przypadku, gdy sąd utworzy rodzinę zastępczą dla dziecka przed odbyciem przez nią szkolenia, egzekwować od niej jak najszybsze uzyskanie pełnej kwalifikacji, zgodnie z art. 44 ust. 1 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli nie było możliwości weryfikacji realizacji zlecenia.

8. **właściwie oceniać i dokumentować dawanie przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

9. **rzetelnie, na podstawie analizy wszystkich zebranych informacji, sporządzać opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

10. **rzetelnie przygotowywać sprawozdanie będące podstawą oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w oparciu o wszystkie informacje na temat ich funkcjonowania w całym okresie podlegającym ocenie, zgodnie z art. 133 ww. ustawy.**

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane częściowo.

11. **przestrzegać praw dziecka do:**

- a) **wychowania w rodzinie (...), zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy w zw. z art. 112⁸ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,**
- b) **powrotu do rodziny, zgodnie z art. 4 pkt 2 ww. ustawy,**
- c) **utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów, zgodnie z art. 4 pkt 3 ww. ustawy,**
- d) **stabilnego środowiska wychowawczego, zgodnie z art. 4 pkt 4 ww. ustawy,**
- e) **ochrony przez arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, zgodnie z art. 4 pkt 7 ww. ustawy,**

- f) **informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości**, zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy,
- g) **ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem**, zgodnie z art. 4 pkt 9 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane częściowo.

12. **rzetelnie i w pełnym wymiarze przekazywać do sądu informacje dotyczące dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 182 ust. 4 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane.

13. **przestrzegać postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej i nie podejmować bez zgody sądu decyzji o zwolnieniu dziecka z pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 35 ust. 1 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli nie było możliwości weryfikacji realizacji zlecenia.

14. **egzekwować od rodzin zastępczych przestrzeganie praw dziecka do zaspokajania jego potrzeb**, zgodnie z art. 40 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli nie było możliwości weryfikacji realizacji zlecenia.

15. **zaświadczenia kwalifikacyjne wydawać zgodnie ze wzorem** określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2011 r., poz. 1609).

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane częściowo.

16. **przeprowadzać szkolenia, w tym szkolenia w związku z wnioskiem o przekształcenie rodziny zastępczej**, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., poz. 1620) w zw. z art. 44 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane.

17. **przestrzegać terminów dokonywania drugiej i kolejnej oceny rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 134 ust. 2 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

18. **prawidłowo dokumentować adres zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w taki sposób, aby można było jednoznacznie ustalić pod jakim adresem przebywają dzieci umieszczone w tych formach pieczy, jak i pod jakim adresem przeprowadzane są czynności pracowników PCPR**, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane.

19. zawierać umowę na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej wyłącznie z rodzinami zastępczymi niezawodowymi spełniającymi warunki do pełnienia tej funkcji, zgodnie z art. 54 ust. 2 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

20. udostępniać dane osobowe wyłącznie osobom do tego upoważnionym, zgodnie z art. 7 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane.

21. niezwłocznie, po pozyskaniu informacji o możliwości popełnienia przestępstwa, powiadamiać policję lub prokuraturę, zgodnie z art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 z późn. zm.).

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane.

22. dopuszczać do odbycia szkolenia kwalifikującego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka wyłącznie osoby, wobec których przeprowadzono wstępną pozytywną kwalifikację, zgodnie z art. 43 ust. 1 i 7 w zw. z art. 76 ust. 4 pkt 2 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie nie zostało zrealizowane.

23. umieszczać dziecko w rodzinie zastępczej wyłącznie za zgodą rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zgodnie z art. 36 ww. ustawy.

W toku obecnej kontroli ustalono, że zalecenie zostało zrealizowane.

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Księżce Kontroli pod numerem 1/2024.

IV. Uwagi i wnioski.

Mając na uwadze negatywną ocenę jednostki w zakresie realizacji zadań zgodnie z ww. ustawą wskazać należy, że na ww. ocenę składają się wykazane podczas czynności kontrolnych nieprawidłowości dotyczące formalnych obszarów funkcjonowania jednostki, jak i te dotyczące obszarów merytorycznych zadań Organizatora oraz koordynatora, które bezpośrednio wpływają na funkcjonowanie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich przebywających. W konsekwencji dotychczasowe działania PCPR lub ich brak mogą mieć negatywny wpływ na przyszłość wychowanków oraz stanowić poważne zagrożenie dla ich zdrowia i życia.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości i dwóch uchybień w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu, zalecam:

1. **spowodować dostosowanie przez organ właściwy treści Regulaminu Organizacyjnego Jednostki do zapisów zgodnych z ww. ustawą i utworzyć zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 2 ww. ustawy,**
2. **każdorazowo przygotowywać projekt 3-letniego „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej”, uwzględniając limity rodzin zastępczych zawodowych, zgodnie z art. 56 ww. ustawy, założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz konieczność zapewnienia dzieciom z terenu Powiatu rodzinnej pieczy zastępczej, a także ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. zgodnie z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy,**
3. **dokonywać weryfikacji wszystkich pracowników, osób świadczących usługi oraz osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka, w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, przed rozpoczęciem zatrudnienia i współpracy w PCPR, zgodnie z art. 7b oraz art. 78 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy,**
4. **każdorazowo weryfikować przed zatrudnieniem kwalifikacje koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy,**
5. **każdorazowo weryfikować przed zawarciem umowy kwalifikacje wolontariuszy, zgodnie z art. 66 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 2 i 4 ww. ustawy,**
6. **zawierać umowy z osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnych domach dziecka wyłącznie na podstawie upoważnienia Starosty, zgodnie z art. 64 ust. 5 pkt 1 w zw. z art. 64 ust. 5b ww. ustawy, na podstawie wniosku złożonego przez rodzinę zastępczą, zgodnie z art. 57 ust. 1a i 2 ww. ustawy, a przed zawarciem umowy weryfikować kwalifikacje osób zatrudnianych, zgodnie z art. 57 ust. 1a i 2 w zw. z art. 64 ust. 5 oraz art. 64 ust. 5 ww. ustawy,**
7. **zawierać umowy na prowadzenie rodzinnych domach dziecka wyłącznie na podstawie upoważnienia Starosty, zgodnie z art. 62 ust. 2a ww. ustawy, a w przypadku zawierania umów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej i prowadzenie rdd powoływać się na właściwe podstawy prawne.**
8. **weryfikować i kwalifikować kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 2 w zw. z art. 42 ust. 1-3 i 5 ww. ustawy,**
9. **dokonywać wstępnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka na podstawie oceny spełnienia warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ww. ustawy, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 2 w zw. z art. 43 ust. 1 ww. ustawy, a przypadku, gdy rodzina przestanie spełniać wymogi, informować o tym sąd,**

10. **zawierać umowę na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej wyłącznie z rodzinami zastępczymi niezawodowymi spełniającymi warunki do pełnienia tej funkcji, zgodnie z art. 54 ust. 2 ww. ustawy,**
11. **rozwiązywać umowy z rodzinami zastępczym, zgodnie z art. 71 ust. 1 i 2 ww. ustawy,**
12. **przestrzegać limitu liczby dzieci w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka, zgodnie z art. 53 ust. 1 oraz art. 61 ust. 1 ww. ustawy oraz w razie konieczności przyjmować większą liczbę dzieci, zgodnie z art. 53 ust. 2 oraz art. 61 ust 2 ww. ustawy,**
13. **informować sąd o ustaniu przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, zgodnie z art. 47 ust. 6 ww. ustawy,**
14. **występować do właściwego sądu, o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, zgodnie z art. 47 ust. 7 ww. ustawy,**
15. **dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy, zgodnie z art. 38 ww. ustawy,**
16. **przekazywać diagnozę psychofizyczną dziecka oraz plan pomocy dziecku rodzinom zastępczym, zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 7 i 8 ww. ustawy,**
17. **wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zgodnie z art. 45 ww. ustawy,**
18. **kierować kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej na szkolenia po przeprowadzeniu wstępnej kwalifikacji, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 43 ust. 7 ww. ustawy,**
19. **zapewniać badania psychologiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. ustawy,**
20. **zapewnić rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy,**
21. **zapewnić rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka pomoc i wsparcie, w szczególności w ramach grup wsparcia, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy,**
22. **organizować dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka pomoc wolontariuszy, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 7 w zw. z art. 66 ww. ustawy,**

23. **prowadzić poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy,
24. **zapewnić rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka pomoc prawną, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy,
25. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka:**
- a) **przez Organizatora**, zgodnie z art. 129 ww. ustawy,
 - b) **w miarę potrzeb, a w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy**, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy,
 - c) **w celu analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną**, zgodnie z art. 129 pkt 2 ww. ustawy,
 - d) **w celu modyfikowania planu pomocy dziecku**, zgodnie z art. 129 pkt 3 ww. ustawy,
 - e) **z udziałem osób obligatoryjnie wyznaczonych do udziału w ocenie**, zgodnie z art. 130 ust. 1 ww. ustawy,
 - f) **zapraszając do udziału w ocenie osoby do tego uprawnione**, zgodnie z art. 130 ust. 2 ww. ustawy
 - g) **uwzględniając i odnotowując opinię dziecka**, zgodnie z art. 4a ww. ustawy,
 - h) **a po jej dokonaniu niezwłocznie sporządzać opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej i przekazywać do sądu i ośrodka adopcyjnego**, zgodnie z art. 131 ust. 2 ww. ustawy,
26. **przeprowadzać badania psychologiczne oraz analizę dotyczącą kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy,
27. **zapewniać rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwo, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy,
28. **organizować opiekę nad dziećmi, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka, okresowo nie może sprawować opieki**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 17 w zw. z art. 75 ust. 6 ww. ustawy oraz art. 73 ww. ustawy, **a w przypadku wyznaczania osoby zastępującej prowadzącego rodzinny dom dziecka właściwie weryfikować kwalifikacje tej osoby**, zgodnie z art. 63 ww. ustawy,
29. **udzielać pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy,
30. **egzekwować przygotowywanie planów pomocy dziecku:**

- a) **uwzględniających bieżącą sytuację dziecka i jego zdanie, jeśli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 i art. 4 pkt 8 ww. ustawy,
 - b) **we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy,
31. **dokonywać oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 132 i art. 133 ww. ustawy, **przestrzegając terminów ich przeprowadzenia**, zgodnie z art. 134 ust. 1 i 2 ww. ustawy,
32. **przestrzegać terminu wskazania opiekuna usamodzielnienia**, zgodnie z art. 145 ust. 2 ww. ustawy **oraz opracowywać indywidualny program usamodzielnienia**, zgodnie z art. 145 ust. 4 w zw. z art. 145 ust. 1 oraz z zw. z art. 141 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, **wskazując sposób wypłaty pomocy na usamodzielnienie**, zgodnie z art. 149 ust. 2 ww. ustawy, **a w przypadku modyfikacji programu zatwierdzać go**, zgodnie z art. 145 ust. 6a ww. ustawy,
33. **rzetelnie sporządzać opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rdd**, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy.

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 47 stron.

Anna
Kościańska

Agnieszka
Adamczak

Ewa Giszczyńska

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Dokument sporządziła:
Anna Kościańska
Inspektor wojewódzki
23 października 2025 r.